

Γιώργος Νικ. Γαλάνης

Η ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ
ΣΤΟΝ ΤΥΠΟ

Συνοπτική παρουσίαση των σπουδαιότερων αποτελεσμάτων
μιας έρευνας ανάλυσης περιεχομένου
των εβδομαδιαίων περιοδικών *Stern* και *Quick*
της χρονικής περιόδου 1960-1982¹

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο μεγάλος αριθμός αλλοδαπών που διαμένουν και εργάζονται στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας (ΟΔΓ) έχει αποτέλεσμα οι μετανάστες να αποτελούν «κοινωνικό πρόβλημα» για τη χώρα αυτή. Ιδιαίτερα σε περιόδους οικονομικής κρίσης η σχέση μεταξύ Γερμανών και αλλοδαπών εντείνεται και οι διαφορές πολλαπλασιάζονται. Η διάθεση για διαφορετική και άδικη μεταχείριση των μεταναστών, τουλάχιστον σε ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού, έχει αυξηθεί αρκετά (βλ. ενδεικτικά: Albrecht 1983, Albrecht, Pfeiffer 1979, Bech, Faust 1981, *Der Spiegel* 1980, 1982, Griese 1984, Habbe 1983, Italiaander 1983, *Kursbuch* 62, 1980, Markefka 1977, Mehrländer κ.ά. 1981,

---

Ο κ. Γιώργος Νικ. Γαλάνης είναι ερευνητής του Κέντρου Ψυχικής Υγιεινής.

1. Τα αναλυτικά ευρήματα της έρευνας αυτής περιέχονται στη μεταπτυχιακή μου εργασία για την απόκτηση του απονεμομένου για πρώτη φορά επιστημονικού τίτλου *Diplom Kriminologiein* στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, η οποία εγκρίθηκε από το μεταπτυχιακό Τμήμα του Πανεπιστημίου Αμβούργου το 1986 (Gemeinsame Kommission für das Aufbau-und Kontaktstudium Kriminologie der Universität Hamburg) και δημοσιεύθηκε από τον εκδοτικό οίκο Express του Βερολίνου (βλ. Galanis 1987). Το υλικό και τα στοιχεία της έρευνας αποτελούν τμήμα ενός ευρύτερου ερευνητικού προγράμματος με ευθύνη του γράφοντος σχετικά με την εικόνα των μεταναστών στον γερμανικό τύπο (βλ. Galanis 1987, Strobl 1986) την ίδια χρονική περίοδο από το Πανεπιστήμιο Αμβούργου το οποίο βρίσκεται στο στάδιο της αποπεράτωσης. Η εργασία βρίσκεται υπό έκδοση και στην ελληνική γλώσσα.

Meier-Braun 1980, 1984, *Psychosozial* 1982, Tsiakalos 1983, Wagner 1983, Widersprüche 1983).

Η δημιουργία, σταθεροποίηση και επιδείνωση των προκαταλήψεων εις βάρος των μεταναστών, από διάφορες κοινωνικές ομάδες, θα πρέπει να αντιμετωπιστεί σε άμεση σχέση με την πληροφόρηση του γερμανικού πληθυσμού σχετικά με τους μετανάστες. Βασική πηγή πληροφόρησης είναι τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας (ΜΜΕ), από τα οποία η παρουσίαση των μεταναστευτικών προβλημάτων δεν είναι ανεξάρτητη από πολιτικούς, οικονομικούς, πολιτιστικούς και γενικά κοινωνικούς παράγοντες. Τα ΜΜΕ με την επιλογή των θεμάτων και τον τρόπο με τον οποίο παρουσιάζουν τις πληροφορίες για τους μετανάστες συμβάλλουν αποφασιστικά στη δημιουργία απόψεων και στην ενίσχυση ή εξάλειψη των προκαταλήψεων έναντι αυτής της πληθυσμιακής ομάδας αλλοδαπών. Και εδώ ακριβώς έγκειται και ο κοινωνικοποιητικός ρόλος των ΜΜΕ (βλ. π.χ. Dröge, Weissenborn, Haft 1973, Enzensberger 1964, Heller 1984, Maletzke 1963, Rust 1971, Schneider 1979, Vorgänge 1973), ο οποίος αποκτά περισσότερη σπουδαιότητα όταν πρόκειται για θέματα για τα οποία οι αποδέκτες των προϊόντων των ΜΜΕ δεν έχουν δικές τους άμεσες εμπειρίες για να βασιστούν. Τέτοιο θέμα είναι η εγκληματικότητα γενικά (βλ. μεταξύ άλλων: Jubelius, Stein-Hilbers 1977, Jung 1985, Kerner, Feltes 1980, Klapper 1974, Lamnek 1983, Lange 1972, Mattern 1983, Pfeiffer, Scheerer 1979, Schneider 1979, Schneider 1977, 1979, Smaus 1977, 1978, 1983, Stein-Hilbers 1976, 1977, Steinert 1976, 1978) και ειδικότερα η εγκληματικότητα των μεταναστών. (Για το θέμα της εγκληματικότητας των μεταναστών βλ.: Grüber 1969, Hamburger 1983, Hamburger, Sevs, Wolter 1981, Kaiser 1974, 1980, 1983, Kürzinger 1982, Nauck 1983, Richter 1983, Schüler-Springorum 1983, Sonnen 1984, Willmow 1974, 1985.)

Η «έρευνα για τους μετανάστες» ασχολήθηκε διεξοδικά με όλα τα θέματα που τους αφορούν ώστε σήμερα να υπάρχουν «βιβλιογραφίες των βιβλιογραφιών» (Galanis 1987, σ. 4) για το θέμα αυτό. Σχετικά με την προσφορά των περιεχομένων των ΜΜΕ για τους μετανάστες, και τη χρησιμοποίησή από τους ίδιους τους μετανάστες, υπάρχουν τουλάχιστον μερικές έρευνες (βλ. για παράδειγμα: Aktan 1981, Darkow, Eckhardt, Maletzke 1985, *Infratest Medienforschung* 1982, Reimann 1976, Rissom κ.ά. 1977). Αποκλειστικά και μόνο για την εγκληματικότητα των μεταναστών στον γερμανικό Τύπο, τουλάχιστον σ' εμένα, δεν είναι γνωστή καμία τέτοια έρευνα εκτός από μερικές σχετικά ελάχιστες έρευνες όπως Delgado 1972, Heine 1981, Maxheim, Simon 1987, Merten 1986, Segal 1981, Strobl 1986, στις οποίες γίνεται αναφορά και στην παρουσίαση της εγκληματικότητας των μεταναστών από τον Τύπο.

Η έρευνα αυτή ασχολείται συνοπτικά με την παρουσίαση της εγκλημα-

τικότητας των μεταναστών από τα ΜΜΕ της ΟΔΓ και δίνει πληροφορίες σχετικά με τους στόχους, τα βασικά ερωτήματα και τις υποθέσεις της έρευνας. Δίνει επίσης στοιχεία για το υλικό, τη μέθοδο ανάλυσης και παρουσιάζει και ερμηνεύει τα κυριότερα αποτελέσματα.

II. ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Αφετηρία της έρευνας είναι η βασική υπόθεση ότι η διάδοση γνώσεων από τα ΜΜΕ εξαρτάται από τις κοινωνικοοικονομικές και πολιτικές εξελίξεις της ΟΔΓ. Επιλογή και ερμηνεία του περιεχομένου των ΜΜΕ δημιουργούνται σε κοινωνικές οργανώσεις, οι οποίες δεν είναι ανεξάρτητες από τον κοινωνικό περίγυρο. Ό,τι δημοσιεύεται σχετικά με την εγκληματικότητα των μεταναστών παρουσιάζει πάντοτε μόνο ένα επιλεγμένο μέρος από αυτό που κατά κανόνα θα μπορούσε να είχε δημοσιευθεί. Αυτό ασφαλώς ισχύει και για τη δημοσίευση όλων των κοινωνικών προβλημάτων.

Ορισμένα θέματα μπορούν να γίνουν πρόβλημα και άλλα όχι. Περιεχόμενα των ΜΜΕ σχετικά με την εγκληματικότητα καταδεικνύουν πού μπορούν να εντοπισθούν προβλήματα εγκληματικότητας, ποια είναι τα αίτια, πώς μπορούν να αξιολογηθούν κοινωνικά και πού βρίσκονται οι λύσεις τους. Εδώ θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι τα δημιουργήματα των ΜΜΕ είναι και αυτά προϊόντα των οποίων στόχος είναι να διατεθούν στην αγορά προς πώληση. Για να αγοραστούν όμως τα προϊόντα αυτά θα πρέπει να ανταποκρίνονται στις επιθυμίες των αγοραστών (βλ. π.χ. Holzer 1973, Hund 1976, Hund, Kirchhoff-Hund 1980). Επίσης συντάκτες και δημοσιογράφοι έχουν πεποιθήσεις και απόψεις τις οποίες επιθυμούν να διαδώσουν. Αυτές οι απόψεις και πεποιθήσεις επηρεάζονται επίσης από παράγοντες όπως κοινωνική προέλευση, κοινωνικοποίηση, πολιτικές απόψεις κ.ο.κ. Βασικό επίσης ρόλο παίζει και η ανταγωνιστικότητα των περιοδικών σε σχέση με τους πελάτες των διαφημίσεων (βλ. π.χ. Berliner Autorenkollektiv Presse 1974). Όλοι οι παραπάνω παράγοντες επηρεάζουν την επιλογή, την παρουσίαση και το μέγεθος των πιθανών πληροφοριών.

Αυτή εδώ η έρευνα περιορίζεται στη συγκριτική ανάλυση του περιεχομένου της αρθρογραφίας των δύο εβδομαδιαίων περιοδικών *Quick* και *Stern* σχετικά με την εγκληματικότητα των μεταναστών στην ΟΔΓ. Τα βασικά ερωτήματα της έρευνας είναι:

1. Τι είδους πληροφόρηση δίνουν τα δύο περιοδικά σχετικά με την εγκληματικότητα των μεταναστών;

2. Ποιες οι διαφορές της πληροφόρησης στο είδος, το μέγεθος και την άποψη που εκφράζουν;

3. Πώς μεταβάλλεται η αρθρογραφία σε σχέση με τις οικονομικές και πολιτικές αλλαγές στην ΟΔΓ;

4. Υπάρχει διαφορά στην αρθρογραφία σε σχέση με την εθνικότητα των μεταναστών;

Η έρευνα θέτει ως υπόθεση ότι η αρθρογραφία για τους μετανάστες σχετίζεται άμεσα με τις κοινωνικές και οικονομικές εξελίξεις της ΟΔΓ και ειδικότερα με την εξής μορφή:

— Σε περιόδους οικονομικής ανάπτυξης η παρουσίαση της εικόνας των μεταναστών από τα ΜΜΕ τείνει να είναι περισσότερο «θετική».

— Σε περιόδους οικονομικής στασιμότητας είναι μάλλον «αρνητική» παρά «θετική» και

— Σε περιόδους οικονομικής κρίσης είναι περισσότερο «αρνητική».

Η υπόθεση αυτή στηρίζεται κυρίως στο γεγονός ότι ενώ από την αρχή της «εισαγωγής» αλλοδαπών εργατών στην ΟΔΓ έχει ασκηθεί αυστηρή κριτική, βασικά επικράτησε η άποψη ότι η ΟΔΓ, για οικονομικούς καθαρά λόγους, χρειάζεται τους μετανάστες έστω και αν ακόμη επίσημα ο όρος *Einwanderungsland* (χώρα υποδοχής μεταναστών) δεν γίνεται αποδεκτός.

Σε περιόδους οικονομικής ανάπτυξης, που δεν υπάρχει ανεργία και υπάρχουν ακάλυπτες θέσεις εργασίας και υψηλό Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν (ΑΕΠ), οι μετανάστες σαν «φτηνά εργατικά χέρια» είναι απολύτως απαραίτητοι αν θέλει η ΟΔΓ να διατηρήσει την ανταγωνιστικότητά της. Η άποψη αυτή μέσω των ΜΜΕ περνάει στη συνείδηση του γερμανικού πληθυσμού και ενισχύεται από το υψηλό βιοτικό επίπεδο που έχει και τη σταθερότητα ή την αύξηση του υλικού του πλούτου, με αποτέλεσμα οι φόβοι του από τους αλλοδαπούς εργάτες να υπερκαλύπτονται γιατί οι μετανάστες δεν αποτελούν εμφανή και επικαιρή απειλή γι' αυτόν. Με μια «θετική» για τους μετανάστες πληροφόρηση της γερμανικής «κοινής γνώμης» από τα ΜΜΕ επιδιώκεται οι μετανάστες να γίνονται αποδεκτοί ως «συμπολίτες», γιατί μια αντίθεση μεταξύ Γερμανών και αλλοδαπών εργατών θα είχε σοβαρές επιπτώσεις στη διαδικασία εργασίας και παραγωγής.

Σε περιόδους οικονομικής στασιμότητας και κυρίως οικονομικής κρίσης μειώνεται η οικονομική σταθερότητα, αυξάνει η ανεργία και γενικά δημιουργείται ένα κλίμα ανασφάλειας που έχει αποτέλεσμα να θεωρούνται για όλα αυτά υπεύθυνοι οι μετανάστες. Αυτοί οι φόβοι, οι προκαταλήψεις και η εχθρικότητα εναντίον των μεταναστών διαφαίνονται και στα ΜΜΕ. Σε περιόδους οικονομικής κρίσης αναμένει κανείς μια μάλλον «αρνητική» στάση των ΜΜΕ έναντι των μεταναστών, η οποία ενισχύει την προϋπάρχουσα υπολάνθανουσα αποστροφή προς τους μετανάστες και το αίτημα για επιστροφή των

μεταναστών στις πατρίδες τους. Έτσι οι μετανάστες χρησιμοποιούνται αποπροσανατολιστικά σαν άλλοθι για την οικονομική και κοινωνική κρίση και αποτελούν τους «αποδιοπομπαίους τράγους» που ευθύνονται για την κοινωνική και οικονομική αυτή κρίση.

Ειδικά για την παρουσίαση της εγκληματικότητας των μεταναστών από τα ΜΜΕ η έρευνα στηρίζεται κυρίως στις παρακάτω υποθέσεις:

1. Σε περιόδους οικονομικής σταθερότητας και πολύ περισσότερο σε περιόδους οικονομικής κρίσης, η παρουσίαση της εγκληματικότητας στα ΜΜΕ αυξάνει και ιδιαίτερα ό,τι αφορά τη συχνότητα (αριθμός άρθρων) και το μέγεθος (μήκος του άρθρου, τμήμα σύνταξης, τμήμα φωτογραφίας).

2. Σε περιόδους οικονομικής κρίσης υποθέτει ότι η *εθνικότητα* των μεταναστών θα τονίζεται ιδιαίτερα στη σχετική αρθρογραφία και κυρίως εκείνες οι εθνικότητες οι οποίες έχουν τον μεγαλύτερο αριθμό εργατών σε σχέση με τις άλλες εθνικότητες μεταναστών και διαφέρουν περισσότερο πολιτιστικά από τη Γερμανία (π.χ. Τουρκία - ισλαμισμός) θα εμφανίζονται συχνότερα στα δημοσιεύματα.

3. Σε περιόδους οικονομικής κρίσης από την όλη αρθρογραφία για την εγκληματικότητα των μεταναστών το θέμα της *εγκληματικής βίας* αναμένεται να παρουσιάζεται πιο έντονα.

Με την παρουσίαση της παρεκκλίνουσας γενικά συμπεριφοράς των μεταναστών αποσπάται η προσοχή από τα πραγματικά αίτια της κρίσης και δίνεται η εντύπωση ότι με τη μείωση του αριθμού των μεταναστών θα λυθούν τα οικονομικά προβλήματα. Αυτή η προκατάληψη ενισχύεται με την παρουσίαση της εγκληματικής βίας στον τύπο και οδηγεί στο αίτημα για νομική ρύθμιση και απέλαση μεταναστών.

4. Στα πλαίσια της παρουσίασης της εγκληματικής βίας αναμένεται μια αυξανόμενη *δραματικότητα* σε περιόδους οικονομικής κρίσης, η οποία παρουσιάζεται σε μια γλωσσικά άνιση μεταχείριση εις βάρος των μεταναστών, τονίζοντας ιδιαίτερα τις πολιτιστικές διαφορές (π.χ. ισλαμισμός-χριστιανισμός, πατριарχική δομή οικογένειας, ισότητα των δύο φύλων κ.ά.).

5. Με την ενισχυμένη παρουσίαση της εγκληματικής βίας σε περιόδους οικονομικής κρίσης, ο ρόλος των *θεσμών κοινωνικού ελέγχου* θα γίνεται πιο εμφανής και θα επισμαίνεται ιδιαίτερα. Υποθέτουμε ότι το αίτημα για γενική ασφάλεια «Law and Order» θα αυξάνει, και ο ρόλος της διάδοσης των κανόνων (Normvermittlungsfunktion) των θεσμών κοινωνικού ελέγχου από την αρθρογραφία των περιοδικών θα ενισχύεται ιδιαίτερα.

6. Υποθέτουμε ακόμη ότι στα δημοσιεύματα για την εγκληματικότητα των μεταναστών θα παρουσιάζονται κατά κύριο λόγο εκείνες οι περιπτώσεις όπου οι μετανάστες θα είναι οι *δράστες* (*θύτες*), αν ασφαλώς εμπλέκονται και Γερμανοί στην υπόθεση. Αλλά και στις περιπτώσεις εκείνες όπου *θύτες* και

θήματα είναι αλλοδαποί, στο επίκεντρο της παρουσίας θα είναι οι *θύτες* γιατί μ' αυτό τον τρόπο ενισχύεται το αίσθημα της γενικής ανασφάλειας από τους μετανάστες, κυρίως σε περιόδους οικονομικής κρίσης.

7. Υποθέτουμε ακόμη ότι σε περιόδους οικονομικής ανάπτυξης η παρουσίαση της εγκληματικότητας στην εν λόγω αρθρογραφία θα είναι περισσότερο *επώνυμη*, δηλαδή θα αναφέρεται σε συγκεκριμένα γεγονότα και στην ατομική «εγκληματική καριέρα» του δράστη με αναφορά στις συνθήκες διαβίωσης και εργασίας στην ΟΔΓ, ενώ αντίθετα σε περιόδους οικονομικής κρίσης, η παρουσίαση θα είναι περισσότερο *ανώνυμη* και θα ερμηνεύεται όχι από τη σκοπιά των μεταναστευτικών προβλημάτων αλλά κάτω από το πρίσμα του κινδύνου μείωσης του υλικού πλούτου και της γενικής ανασφάλειας.

III. ΜΕΘΟΔΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

1. Μέθοδος ανάλυσης

Ο σχεδιασμός, ο προγραμματισμός και η περισυλλογή του υλικού για τη διεξαγωγή αποτελεσματικής της έρευνας έγινε με βάση τη γνώση στις εμπειρικές κοινωνικές έρευνες, και ιδιαίτερα στις έρευνες που αφορούν τα ΜΜΕ, μέθοδο: «*Ανάλυση Περιεχομένου*» (Content Analysis, Inhaltsanalyse).

Για λόγους χώρου δεν πρόκειται να επεκταθώ στη θεωρητική αντιπαράθεση που υπάρχει σχετικά με τη μέθοδο και τους διάφορους τρόπους χρησιμοποίησής της και ιδιαίτερα μεταξύ «ποιοτικής» και «ποσοτικής» ανάλυσης περιεχομένου, για την οποία υπάρχει πλούσια βιβλιογραφία. (Ενδεικτικά αναφέρω: Friedrichs 1973, Herkner 1974, Holsti 1969, Koch, Witte, Witte 1974, Kracauer 1959, Lisch, Kriz 1978, Maletzke 1963, Maynz, Holm, Hübner 1978, Merten, Ruhrmann 1982, Ritsert 1975, Rust 1980, Silbermann 1974, Stone κ.ά. 1966.)

Η διχοτόμηση σε ποσοτική και ποιοτική μέθοδο θεωρείται από πολλούς ερευνητές άσκοπη (π.χ. Kriz 1978) και δεν οδηγεί πουθενά γιατί δεν υπάρχουν ερευνητικές μέθοδοι που θεωρούνται προνομιούχες με τις οποίες θα μπορούσαν να συγκριθούν άλλες μέθοδοι. Τόσο οι ποιοτικές όσο και οι ποσοτικές μέθοδοι έχουν τα δικά τους πεδία χρησιμοποίησης και τέλος οι κοινωνικοί ερευνητές χρησιμοποιούν και τις δύο μεθόδους με έμφαση στη μία ή την άλλη ανάλογα με το σχεδιασμό της έρευνας (βλ. π.χ. Wilson 1982).

Συγκεκριμένα, γι' αυτήν εδώ την εργασία ποσοτική και ποιοτική ανάλυση δεν αποκλείονται αλλά αλληλοσυμπληρώνονται και διαμέσου της στατιστικής οργάνωσης του υλικού με διάφορες κατηγορίες γίνεται ερμηνεία του περιεχομένου των υπαρχόντων ή μη υπαρχόντων στοιχείων με τις προβλε-

πρόμενες κατηγορίες σε σχέση με τα ερωτήματα της έρευνας, τα οποία απορρέουν από το θεωρητικό υπόβαθρο των υποθέσεων. Χρησιμοποιήθηκε δε η «Ηλεκτρονική Μέθοδος Ανάλυσης» (Elektronische Inhaltsanalyse) σύμφωνα με την οποία προβλέπεται η δημιουργία ενός «Λεξικού» από το οποίο θα σχηματιστούν οι διάφορες «κατηγορίες» και «υποκατηγορίες» (για περισσότερα βλ.: Schönbach 1979, Friedrichs 1973, Kriz 1978), και διεξήχθη στο Μηχανογραφικό Κέντρο του Πανεπιστημίου Αμβούργου, με το πρόγραμμα για ηλεκτρονικούς υπολογιστές Textpack παραλλαγή IV, το οποίο αναπτύχθηκε από το «Zentrum für Umfragen und Analysen (ZUMA) στην ΟΔΓ (βλ. π.χ. ZUMA 1978, 1984, καθώς επίσης: Stroble 1986, Galanis 1987).

2. Χρονικές περίοδοι

Όπως αναφέρεται και στον τίτλο, η εργασία αυτή περιλαμβάνει 23 έτη, από τον Ιανουάριο 1960 (από την αρχή δηλαδή της παραμονής μεταναστών στην ΟΔΓ) μέχρι το Δεκέμβριο 1982 (αρχή προγραμματισμού της έρευνας).

Για τον επακριβή ορισμό της κοινωνικοοικονομικής εξέλιξης της σχετικά μεγάλης χρονικής διάρκειας για μια τέτοια έρευνα έπρεπε καταρχήν να ληφθούν υπόψη τα ετήσια στατιστικά στοιχεία για το Ισοζύγιο Πληρωμών και το Καθαρό Εγχώριο Προϊόν, τον πληθυσμό (σύνολο και αλλοδαποί), τους απασχολούμενους (σύνολο και αλλοδαποί κατά εθνικότητα), τους ανέργους (σύνολο και αλλοδαποί) και τις ακάλυπτες θέσεις εργασίες. Μ' αυτά τα στοιχεία μπορούσε κανείς καταρχήν να ντοκουμέντάρει τις οικονομικές κρίσεις της χειμερινής περιόδου του 1966/67, του φθινοπώρου του 1973 (κρίση πετρελαίου) και του φθινοπώρου του 1980.

Για την έρευνα όμως τα όρια των χρονικών περιόδων έπρεπε να οριστούν επακριβώς σε μία εβδομάδα, γιατί εβδομαδιαία είναι και η έκδοση των περιοδικών της έρευνας.

Στη συνέχεια το επόμενο βήμα ήταν να εξεταστούν στα όρια της κάθε χρονικής περιόδου οι μηνιαίοι αριθμοί (ως η μικρότερη στατιστική μονάδα) αναφορικά με τους ανέργους (Γερμανούς και αλλοδαπούς), οι ακάλυπτες θέσεις εργασίας και ο αριθμός απασχολούμενων αλλοδαπών, και μ' αυτά τα στοιχεία καθορίστηκε ο κάθε ημερολογιακός μήνας ως η ενδιάμεση περίοδος των χρονικών περιόδων. Ιδιαίτερη βαρύτητα δόθηκε κυρίως στην ανεργία και τις ακάλυπτες θέσεις εργασίας, για τις οποίες στις αρχές κάθε μήνα τα ΜΜΕ έδιναν στη δημοσιότητα πληροφορίες.

Με τον καθορισμό των ημερολογιακών μηνών και με τη βοήθεια της πηγής του πίνακα περιεχομένων των δύο περιοδικών (όπου μεταξύ άλλων περιέχεται και η εβδομάδα έκδοσης των τευχών του περιοδικού το οποίο περιέχει αρθρογραφία για τους μετανάστες), έγινε ο τελικός διαχωρισμός των

φάσεων σε σχέση με τον εβδομαδιαίο αριθμό έκδοσης των περιοδικών. Μ' αυτό τον τρόπο τα 23 έτη περιλαμβάνουν δύο περιόδους οικονομικής ανάπτυξης (Aufschwungsphase) που συμβολίζονται με A1 και A2, τρεις περιόδους οικονομικής κρίσης (Rezessionsphase) που συμβολίζονται εφεξής με R1, R2 και R3, και μία περίοδο στασιμότητας (S = Stagnation).

Ο Πίνακας 1 δίνει πληροφορίες σχετικά με τις περιόδους αυτές.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Χρονικές περίοδοι (1960-1982)

A1 :	Ιανουάριος	(1)* 1960	—	Νοέμβριος	(48) 1966	=	360	εβδομάδες
R1 :	Δεκέμβριος	(49) 1966	—	Μάρτιος	(13) 1968		69	»
A2 :	Απρίλιος	(14) 1968	—	Αύγουστος	(33) 1973		282	»
R2 :	Σεπτέμβριος	(36) 1973	—	Ιούνιος	(26) 1975		95	»
S :	Ιούλιος	(27) 1975	—	Αύγουστος	(35) 1980		269	»
R3 :	Σεπτέμβριος	(36) 1980	—	Δεκέμβριος	(52) 1982		121	»
Σύνολο	Ιανουάριος 1960		—	Δεκέμβριος 1982			=1.196	εβδομάδες

* Οι αριθμοί που βρίσκονται στις παρενθέσεις αναφέρονται στον αριθμό τεύχους της κάθε έκδοσης.

3. Επιλογή στοιχείων

α. Περιοδικά

Η επιλογή περιοδικών έγινε από το γεγονός ότι η χρονική περίοδος των 23 ετών είναι πολύ μεγάλη για ανάλυση περιεχομένων του ημερήσιου τύπου. Ο πίνακας περιεχομένων των περιοδικών διευκολύνει πολύ στην έρευνα.

Άλλα κριτήρια για την επιλογή των δύο περιοδικών ήταν:

— Από καθαρά θεωρητικές υποθέσεις έπρεπε να ερευνηθούν τουλάχιστον δύο περιοδικά τα οποία, ανεξάρτητα από την «πολιτική τους γραμμή» (δεξιά-αριστερή), να έχουν τάσεις παρόμοιων αποτελεσμάτων.

— Έπρεπε να διασφαλίζεται η συνεχής τους έκδοση σε όλη τη χρονική περίοδο από 1960-1982.

— Για να θεωρούνται προϊόντα ΜΜΕ θα έπρεπε να εμφανίζουν μεγάλο αριθμό αναγνωστών, πράγμα που απέκλειε επιστημονικά περιοδικά. Όλους αυτούς τους όρους πληρούσαν δύο εβδομαδιαία περιοδικά: το *Quick* και το *Stjern*.

β. Άρθρα

Καταρχήν στη γενική έρευνα συμπεριλήφθηκαν όλα εκείνα τα άρθρα ολοκληρης της χρονικής διάρκειας των δύο περιοδικών που είχαν θέμα τους μετανάστες.

Μορφολογικά κριτήρια ήταν το είδος των δημοσιευμάτων (ρεπορτάζ, σχόλια, συνεντεύξεις, ειδήσεις-πληροφορίες) και το μήκος των άρθρων, το οποίο σε συνάρτηση με την ηλεκτρονική ανάλυση περιεχομένου καθορίστηκε στο 0,2 της σελίδας. Τα κριτήρια περιεχομένου για την επιλογή των άρθρων ήταν: *οι χώρες αποστολής μεταναστών* (Ιταλία, Ισπανία, Πορτογαλία, Γιουγκοσλαβία, Ελλάδα, Τουρκία), *Βόρεια Αμερική, Εγγύς και Μέση Ανατολή*, *οι χώρες υποδοχής μεταναστών* (εκτός από την ΟΔΓ έχουν ληφθεί υπόψη και άλλες γειτονικές χώρες, π.χ. Δανία, Ελβετία. Επίσης έχουν ληφθεί υπόψη άρθρα που αναφέρονται σε παλινοστούντες καθώς επίσης και άρθρα για Γερμανούς που επισκέφθηκαν πατρίδες μεταναστών, για να γνωρίσουν από κοντά την κατάσταση και να κατανοήσουν καλύτερα τα προβλήματα των μεταναστών στην ΟΔΓ. Αρθρογραφία με τουριστικό περιεχόμενο αποκλείεται από την έρευνα), *και όλα τα στρώματα και οι γενεές των μεταναστών* εκτός από «High-Society» ιστορίες.

Δεν συμπεριλαμβάνονται επίσης στην έρευνα άρθρα που αναφέρονται στη ζήτηση πολιτικού ασύλου και την πολιτική τρομοκρατία —εκτός και αν υπάρχει άμεση σχέση με τους μετανάστες— και άρθρα που αναφέρονται σε Sinti και Roma (Τσιγγάνους).

Η έρευνα για την εμφανιζόμενη εγκληματικότητα των μεταναστών περιλαμβάνει όλη εκείνη την αρθρογραφία που αναφέρεται είτε αποκλειστικά και μόνο στην εγκληματικότητα των μεταναστών είτε στην εγκληματικότητα των μεταναστών σε συνδυασμό με κάποιο άλλο θέμα.

4. Κατηγορίες

α. Παράμετροι για τη φορμαλιστική μορφολογική ανάλυση² των άρθρων

Κατά την περισυλλογή του υλικού καταρχήν περισυλλέχθηκαν: Ο αριθμός των άρθρων (κατά περίοδο και συνολικά), το μήκος κάθε άρθρου (σε σελίδες εκτός διαφημίσεων), ο αριθμός των φωτογραφιών (κατά άρθρο), το τμήμα των φωτογραφιών (σε ποσοστό επί του μήκους του άρθρου) και το μέγεθος των τευχών (σε σελίδες). Εκτός από αυτά αργότερα υπολογίστηκαν μεταξύ

2. Ο όρος «φορμαλιστική μορφολογική ανάλυση» χρησιμοποιείται εδώ για την απόδοση του γερμανικού όρου «formale Struktur».

άλλων και η επιφάνεια των φωτογραφιών σε σελίδες (μήκος του άρθρου επί του τμήματος των φωτογραφιών), το μήκος του κειμένου σε σελίδες (μήκος του άρθρου μείον επιφάνεια φωτογραφιών) και το μέγεθος των φωτογραφιών σε σελίδες (επιφάνεια φωτογραφιών διά αριθμού φωτογραφιών).

β. Παράμετροι για τη μορφολογική ανάλυση περιεχομένου³ των άρθρων

Η μορφολογική ανάλυση περιεχομένου των άρθρων έγινε προσπάθεια να επιτευχθεί με τις μεταβλητές *Εθνικότητα*, *Συνδυασμός Θεμάτων* και *Επίπεδο Παρουσίασης*.

Η παράμετρος *Εθνικότητα* περιλαμβάνει τις εξής κατηγορίες: Ιταλία, Γιουγκοσλαβία, Ελλάδα, Πορτογαλία, Ισπανία, Τουρκία, «Άλλους» (π.χ. Πέρσες) και «Γενικά» (στο άρθρο δεν αναφέρεται σε συγκεκριμένη/ες εθνικότητα/ες).

Στη γενική έρευνα για τους μετανάστες στον τύπο η παράμετρος θέμα περιλαμβάνει οκτώ Υποκατηγορίες.

Με την παράμετρο *Συνδυασμός Θεμάτων* εννοείται κάθε δυνατός συνδυασμός του θέματος *Εγκληματικότητα* με τα άλλα θέματα. Οι κατηγορίες των άλλων θεμάτων είναι:

1. Εργασία, Απασχόληση
2. Οικογένεια, Οικία, Υγεία
3. Παιδιά, Νεολαία, Σχολείο, Εκπαίδευση
4. Πολιτισμός, Θρησκεία
5. Μικτοί γάμοι μεταξύ Γερμανών και αλλοδαπών
6. Δίκαιο Αλλοδαπών - Γερμανική μεταναστευτική πολιτική
7. Πολιτική δραστηριότητα μεταναστών.

Και τέλος, με την παράμετρο *Επίπεδο Παρουσίασης*, η οποία οριοθετείται μεταξύ φορμαλιστικής και μορφολογικής ανάλυσης, εμφανίζονται πέντε επίπεδα:

1. Προσωπικό (προσωπική ή οικογενειακή τύχη)
2. Ειδική ομάδα (π.χ. εργάτες ενός εργοστασίου, συγκάτοικοι μιας πολυκατοικίας, κλπ.)
3. Ανώνυμο (γενική παρουσίαση)
4. Συνδυασμός Προσωπικού και Ανώνυμου
5. Συνδυασμός Ειδικής ομάδας και Ανώνυμου.

Η κατάταξη των παραπάνω παραμέτρων στα διάφορα κείμενα έγινε από το συγγραφέα και ένα άλλο μέλος της ερευνητικής ομάδας που ήταν εξοικειωμένο με το θέμα έτσι ώστε να θεωρείται σαν «Expertentrating». Σε περί-

3. Με τον όρο «μορφολογική ανάλυση περιεχομένου» εννοείται ο γερμανικός όρος «*inhaltliche Struktur*».

πτώση ασυμφωνίας γινόταν επανεξέταση και κατόπιν συζητήσεως αποφασίζονταν κατά περίπτωση η κατάταξή τους στην ή στις κατηγορίες.

γ. Παράμετροι για τη φορμαλιστική μορφολογική ανάλυση σε επίπεδο λέξεων και προτάσεων

Εδώ πρόκειται περί παραμέτρων τις οποίες δίνει απευθείας το πρόγραμμα Texttrack. Αυτές είναι: Αριθμός των προτάσεων, αριθμός των λέξεων συνολικά, αριθμός των λέξεων κατά πρόταση, αριθμός των διαφορετικών λέξεων σε σχέση με τον συνολικό αριθμό των λέξεων, αριθμός συχνότητας εμφανίσεως των λέξεων, αριθμός των κωδικοποιημένων λέξεων και αριθμός των μη κωδικοποιημένων λέξεων.

δ. Παράμετροι για τη μορφολογική ανάλυση περιεχομένου σε επίπεδο λέξεων και προτάσεων

Σύμφωνα με τις προϋποθέσεις της μεθόδου *Ανάλυσης Περιεχομένου* πρέπει να οριστούν οι κατηγορίες των περιεχομένων. Αφού προηγουμένως όλα τα κείμενα έχουν εισαχθεί στον ηλεκτρονικό υπολογιστή μπορεί να τυπωθεί μια λίστα όλων των λέξεων από όλα τα κείμενα ενός περιοδικού. Οι γενικές λίστες των λέξεων είναι κατά αλφαβητική σειρά και περιέχουν και τη συχνότητα εμφάνισης κάθε λέξης. Για τη δημιουργία των κατηγοριών αποκλείστηκαν από την έρευνα όλες εκείνες οι λέξεις που παρουσιάζονται μία ή δύο φορές στο κείμενο. Από τις υπόλοιπες λέξεις συμπεριελήφθησαν στο «Λεξικό» μόνο εκείνες που ήταν δυνατό να καταχωριστούν σε μία από τις παρακάτω κατηγορίες.

1. ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΓΕΝΙΚΑ (καμία δυνατότητα κατάταξης σε κάποια εθνικότητα). Εκτός από τη γενική αυτή κατηγορία δημιουργούνται και άλλες έξι κατηγορίες οι οποίες περιλαμβάνουν λέξεις που μπορεί να καταταγούν στις «κλασικές» χώρες αποστολής μεταναστών και η καθεμία περιλαμβάνει δύο υποκατηγορίες, μία με ονόματα προσώπων και πόλεων και η άλλη που αναφέρεται γενικά στη χώρα ή σε περιοχές της. Έτσι σχηματίζονται οι κατηγορίες:

2. Ιταλία (ονόματα προσώπων και πόλεων)
3. » (γενικά)
4. Ελλάδα (ονόματα προσώπων και πόλεων)
5. » (γενικά)
6. Γιουγκοσλαβία (ονόματα προσώπων και πόλεων)
7. » (γενικά)
8. Πορτογαλία (ονόματα προσώπων και πόλεων)
9. » (γενικά)
10. Ισπανία (ονόματα προσώπων και πόλεων)

11. Ισπανία (γενικά)
12. Τουρκία (ονόματα προσώπων και πόλεων)
13. » (γενικά)

Για να συμπεριληφθούν και άλλες εθνικότητες που δεν ανήκουν στις παραπάνω χώρες δημιουργήθηκαν δύο επιπλέον κατηγορίες.

14. Υπόλοιπες χώρες (ονόματα προσώπων και πόλεων)
15. » (γενικά)

Αντιστοίχως με τις παραπάνω κατηγορίες δημιουργήθηκαν και οι κατηγορίες:

16. ΟΔΓ (ονόματα προσώπων και πόλεων)
17. » (γενικά)

Τέλος, σχηματίστηκαν επτά υποκατηγορίες που είχαν σχέση με το θέμα *Εγκληματικότητα*. Αυτές είναι:

18. *«Γενική» εγκληματικότητα*: Σ' αυτή την κατηγορία υπάγονται οι λέξεις που να μεν υποδηλώνουν εγκληματική πράξη, δεν είναι όμως δυνατό να προσδιοριστεί το είδος του εγκλήματος.

19. *Εγκληματικότητα βίας*: Εδώ κατατάσσονται λέξεις που υποδηλώνουν «βαριά» μορφή εγκλήματος, όπως π.χ. φόνος, θανατηφόρο χτύπημα, ληστεία, τραυματισμός.

20. *«Ελαφρά» εγκληματικότητα*: Εδώ εντάσσονται λέξεις που υποδηλώνουν «ελαφράς» μορφής εγκληματικές πράξεις, όπως π.χ. απάτη, κλοπή.

21. *Μέσα βίας*: Λέξεις που αναφέρονται στα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν για τη διάπραξη του εγκλήματος.

22. *Θεσμοί κοινωνικού ελέγχου*: Λέξεις που αναφέρονται στους θεσμούς κοινωνικού ελέγχου όπως Αστυνομία, Δικαστήρια, Φυλακές. Μια παραπέρα διαφοροποίηση της κατηγορίας αυτής δεν θεωρήθηκε απαραίτητη.

23. *Απειλή και δραματοποίηση*: Οι λέξεις της κατηγορίας αυτής δεν έχουν πάντοτε άμεση σχέση με την εγκληματικότητα, παρουσιάζονται όμως σε σχέση με την εγκληματικότητα. Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει λέξεις που εκφράζουν κάποια ανασφάλεια και περιέχουν ένα είδος δραματοποίησης (π.χ. αιματηρός, λουτρό αίματος).

24. *Θύτης - Θύμα*: Από τις παραπάνω κατηγορίες *«Γενική» εγκληματικότητα*, *Εγκληματικότητα «βίας»* και *«Ελαφρά» εγκληματικότητα* απορρέει επίσης και μια άλλη κατηγορία, δηλαδή η κατηγορία *Θύτης - Θύμα*. Κατά πόσον οι ανταποκρινόμενες σ' αυτές τις τρεις κατηγορίες λέξεις μπορούν να ενταχθούν στην κατηγορία *«Θύτης»* ή *«Θύμα»* πρέπει να ιδωθεί σε συνάρτηση με το πε-

ριεχόμενο του κειμένου. Δυστυχώς ο ηλεκτρονικός υπολογιστής δεν έχει αυτή τη δυνατότητα.

IV. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΚΥΡΙΟΤΕΡΩΝ
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

1. Η μορφολογική δομή σε επίπεδο άρθρων

α. Ο αριθμός των άρθρων

Ο Πίνακας 2 που ακολουθεί δίνει πληροφορίες σχετικά με τον αριθμό των άρθρων και των δύο περιοδικών κατά τις έξι χρονικές περιόδους που αναφέρονται γενικά στους μετανάστες και ειδικά στην εγκληματικότητα των μεταναστών.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Αριθμός άρθρων κατά χρονική περίοδο που αναφέρονται στην εγκληματικότητα των μεταναστών

(Οι αριθμοί εντός παρενθέσεως αναφέρονται στον αριθμό των άρθρων για τους μετανάστες γενικά)

Χρονική περίοδος	A1	R1	A2	R2	S	R3	Σύνολο
Περιοδικό <i>Stern</i>	4(12)	—(—)	6(21)	1(12)	7(24)	6(31)	24(100)
<i>Quick</i>	—(5)	—(—)	12(32)	5(14)	10(25)	9(21)	36(97)
Σύνολο	4(17)	—(—)	18(53)	6(26)	17(49)	15(52)	60(197)

Επί συνόλου 100 άρθρων του περιοδικού *Stern* που αναφέρονται στους μετανάστες γενικά, 24 άρθρα αναφέρονται ειδικά στην εγκληματικότητα, και 36 επί συνόλου 97 του περιοδικού *Quick*.

Καταρχήν από τον Πίνακα γίνεται εμφανές ότι το περιοδικό *Quick* εμφανίζει σε ολόκληρη τη χρονική διάρκεια που περιλαμβάνει η έρευνα, εκτός της περιόδου A1, περισσότερα άρθρα που αναφέρονται στην εγκληματικότητα σε σχέση με το περιοδικό *Stern*.

Ο πολύ μικρός αριθμός των άρθρων για την εγκληματικότητα στην πρώτη περίοδο A1 και η παντελής απουσία τέτοιων άρθρων στη δεύτερη περίοδο R1 και των δύο περιοδικών σχετίζεται με το γεγονός ότι και τα δύο περιοδικά στην πρώτη περίοδο οικονομικής κρίσης (R1) δεν ασχολήθηκαν καθόλου με το γενικό θέμα μετανάστες ενώ στην πρώτη οικονομική περίοδο

ανάπτυξης (A1) ο αριθμός των άρθρων είναι ο μικρότερος (*Stern* 12%, *Quick* 5%).

Επίσης χαρακτηριστικό είναι ότι και τα δύο περιοδικά παρουσιάζουν μικρό αριθμό άρθρων για την εγκληματικότητα στη δεύτερη περίοδο οικονομικής κρίσης (R2), και ιδιαίτερα το περιοδικό *Stern* που εμφανίζει μόνο ένα άρθρο. Το γεγονός αυτό καθώς και ο αριθμός των άρθρων κατά περίοδο εκ πρώτης όψεως δεν επιβεβαιώνει την υπόθεση μιας πιο έντονης δημοσιότητας της εγκληματικότητας των μεταναστών σε περιόδους οικονομικής κρίσης. Μια αύξηση του αριθμού των άρθρων παρατηρείται κατά τις περιόδους S και R3 και στα δύο περιοδικά. Γενικά μπορεί να πει κανείς ότι το θέμα της εγκληματικότητας των μεταναστών παίρνει διαφορετική σημασία κατά τη διάρκεια των οικονομικών αλλαγών και οικονομικών κρίσεων. Τα δημοσιεύματα της περιόδου R1 σχετικοποιούνται κάπως αν λάβει κανείς υπόψη του τη διαφορετική χρονική διάρκεια κάθε περιόδου και τη συχνότητα δημοσίευσης των άρθρων κατά περίοδο.

β. Συχνότητα δημοσίευσης

Για να βρεθεί ένα μέτρο σύγκρισης υπολογίστηκε ο ετήσιος μέσος όρος των δημοσιευμένων άρθρων κάθε περιοδικού κατά τη διάρκεια της κάθε χρονικής περιόδου. Μόνο στο περιοδικό *Quick* παρουσιάζεται, όπως αναμενόταν, αύξηση του ετήσιου μέσου όρου των άρθρων στις περιόδους R2 με 2,7 άρθρα και πιο έντονα στην R3 με 3,9 άρθρα, με κάμψη στην περίοδο S με 1,9 άρθρα κατά μέσο όρο, χαμηλότερο και της περιόδου A2 που εμφανίζεται με 2,2.

Στο *Stern* η αναμενόμενη αύξηση παρουσιάζεται με καθυστέρηση στην S περίοδο και παρουσιάζει άνοδο στην R3. Η εικόνα που παρουσιάζεται εδώ είναι: $A1=0,6$, $A2=1,1$, $R2=0,5$, $S=1,4$ και $R3=2,6$. Συνολικά και τα δύο περιοδικά μαζί παρουσιάζουν σταθερότητα στις περιόδους A2, R2 και S με 1,65, 1,6, 1,65 αντιστοίχως και διπλασιασμό στην R3 με 3,25.

Συμψηφίζοντας τις A και R περιόδους εμφανίζεται στο *Stern* η συχνότητα να παραμένει σχεδόν σταθερή στις περιόδους R και S με 1,3 και 1,4 αντιστοίχως και με αύξηση σε σχέση με τις A περιόδους που παρουσιάζει ετήσια συχνότητα 0,8 άρθρα.

Το περιοδικό *Quick* επιβεβαιώνει τη σχετική υπόθεσή μας παρουσιάζοντας την ακόλουθη εικόνα: $A=1,0$, $R=2,6$ και $S=1,9$. Επίσης η παραπάνω υπόθεση επιβεβαιώνεται αν συμψηφιστούν οι συχνότητες και των δύο περιοδικών που παρουσιάζουν την εικόνα: $A=0,9$, $R=1,95$ και $S=1,65$. Πιο εμφανής γίνεται αυτή η τάση αν λάβουμε υπόψη μας όχι μόνο τη συχνότητα των δημοσιευμάτων αλλά και το μέγεθός τους με τη βοήθεια των δύο παραμέτρων: μήκος άρθρων (ΜΑ) και μήκος κειμένων (ΜΚ).

γ. Μήκος άρθρων (ΜΑ) και μήκος κειμένων (ΜΚ)

Οι διακυμάνσεις της οικονομικής κατάστασης αντανακλώνται στα δημοσιεύματα για την εγκληματικότητα των μεταναστών όπως αποδεικνύεται από τον Πίνακα 3:

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Μήκος άρθρων (ΜΑ) και μήκος κειμένων (ΜΚ)

Χρονική περίοδος			A1	A2	R2	S	R3	Σύνολο
<i>Περιοδικό, Παράμετρος</i>								
<i>Stern</i>	ΜΑ	ΜΑ	1,2*	2,5	2,0	3,5	9,3	2,8
	ΜΚ	ΜΚ	0,4	1,04	0,8	1,6	3,4	1,1
<i>Quick</i>	ΜΑ	ΜΑ	—	3,2	7,2	4,7	12,9	3,7
	ΜΚ	ΜΚ	—	0,17	2,7	2,5	5,8	1,8

* σημαίνει ότι στην περίοδο Α1 δημοσιεύθηκαν στο *Stern* κατά ετήσιο μέσο όρο 1,2 σελίδες με θέμα την εγκληματικότητα των μεταναστών και το μήκος του κειμένου ήταν κατά μέσο όρο 0,4 σελίδες ετησίως.

Ενώ στο *Quick*, όπως αναμενόταν, στην R2-περίοδο παρουσιάζεται αύξηση του μεγέθους των δημοσιευμάτων, στο *Stern* παρουσιάζεται με κάποια καθυστέρηση στην S περίοδο. Και στα δύο περιοδικά παρουσιάζεται μεγάλη αύξηση στην τρίτη περίοδο οικονομικής κρίσης (R3) και κυμαίνεται τρεις με τέσσερις φορές υψηλότερα από την Α2 περίοδο σε ό,τι αφορά ΜΑ και ΜΚ. Πιο εμφανείς γίνονται οι τάσεις αυτές όταν συμψηφιστούν οι Α και R περίοδοι. Τα μεγέθη εμφανίζονται ως εξής:

Το *Stern* εμφανίζει στις Α, R και S περιόδους ΜΑ 1,8, 4,6 και 3,5 αντίστοιχως και ΜΚ 0,7, 1,7 και 1,6 για τις τρεις κατά σειρά περιόδους. Παρόμοια εικόνα παρουσιάζεται και στο *Quick* όπου το ΜΑ είναι 1,4, 7,9 και 4,7 και το ΜΚ 0,8, 3,4 και 2,5 επίσης για τις Α, R και S περιόδους αντίστοιχως.

δ. Ανάλυση τμήματος φωτογραφίας

Μια σύγκριση του μέσου όρου του αριθμού των φωτογραφιών σε κάθε άρθρο καθ' όλη τη χρονική διάρκεια που περιλαμβάνει η έρευνα, αποδεικνύει ότι το *Quick* δημοσίευσε λιγότερες φωτογραφίες κατά άρθρο (4,4) απ' ό,τι το *Stern* (4,9), ενώ αντίθετα στις R2 και R3 περιόδους δημοσιεύει περισσότερες φωτογραφίες (R2=6,8, R3=5,6) σε σχέση με το *Stern* (R2=6,0, R3=4,0).

Μια σύγκριση των ποσοστιαίων αναλογιών των δημοσιευόμενων φωτο-

γραφιών αποδεικνύει ότι το *Stern* βρίσκεται σε υψηλότερα επίπεδα απ' ό,τι το *Quick* κατά οκτώ ποσοστιαίες μονάδες (*Stern* 60%, *Quick* 52%).

Όπως αναμενόταν, στις R περιόδους και τα δύο περιοδικά παρουσιάζουν υψηλότερα ποσοστά φωτογραφίας σε σχέση με την A2 και S περίοδο. Το γεγονός αυτό γίνεται περισσότερο εμφανές στο *Quick* το οποίο παρουσιάζει περίπου 17% στην R2 και 10% στην R3 παραπάνω απ' ό,τι στην A2 περίοδο (R2=62%, R3=55%, A2=45%).

2. Ανάλυση δομής περιεχομένου σε επίπεδο άρθρων

Σ' αυτό εδώ το τμήμα επιχειρείται μια απλή κατάταξη των άρθρων στις τρεις προαναφερθείσες κατηγορίες *Εθνικότητα: Προσωπική - Ανώνυμη* παρουσίαση και *Συνδυασμός Θεμάτων*, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη το μέγεθος (μήκος) των άρθρων.

α) Αριθμός των άρθρων κατά εθνικότητα

Ο μικρός αριθμός των άρθρων δεν επιτρέπει την παρουσίασή τους κατά εθνικότητα και περίοδο. Έτσι θα αναφερθούμε στη συνολική χρονική διάρκεια. Από τα 36 συνολικά άρθρα του περιοδικού *Quick*, περίπου το ένα τρίτο (11 άρθρα) αναφέρεται στους «*Μετανάστες γενικά*» ενώ αντίθετα το περιοδικό *Stern* εμφανίζει κατά το μεγαλύτερο μέρος μια διαφοροποιημένη κατά εθνικότητα παρουσίαση των δημοσιευμάτων με μόνο δύο άρθρα στην κατηγορία «*Μετανάστες γενικά*» και δέκα άρθρα αφιερωμένα στην Τουρκία (*Quick* οκτώ), επτά στην Ιταλία (*Quick* πέντε) και πέντε στην Ελλάδα (*Quick* τρία). Γίνεται σαφές ότι και τα δύο περιοδικά παρουσιάζουν την τάση να εμφανίζουν συγκεκριμένες εθνικότητες στα δημοσιεύματα, και ξεχωρίζουν η Ιταλία, η Ελλάδα και κυρίως η Τουρκία με 42,6% του συνολικού αριθμού των άρθρων περί εγκληματικότητας στο *Stern* και 22,2% στο *Quick*.

Το γεγονός αυτό μας παραπέμπει στην υπόθεση ότι η παρουσίαση της εθνικότητας στα δημοσιεύματα για τους μετανάστες παίζει βασικό ρόλο, και επιβεβαιώνει την υπόθεση ότι εθνικότητες οι οποίες έχουν σχετικά μεγάλο αριθμό μεταναστών στην ΟΔΓ σε σχέση με άλλες εθνικότητες θα εμφανίζονται συχνότερα στα δημοσιεύματα. Αυτό ισχύει εδώ τόσο για τους Τούρκους όσο και για τους Ιταλούς. Μ' αυτό το θέμα όμως θ' ασχοληθούμε ειδικότερα πιο κάτω.

β) Επίπεδα παρουσίασης

Με τη βοήθεια των παραμέτρων αυτών επιδιώκεται η ανεύρεση της σχέσης μεταξύ «*Ανώνυμης*» και «*Ατομικής*» αρθρογραφίας. Σύμφωνα με την υπόθεση

μας αναμένεται μια περισσότερο ανώνυμη παρουσίαση στις R περιόδους απ' ό,τι στις A και S περιόδους.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα και τα δύο περιοδικά φαίνεται ότι προτίμησαν για ολοκλήρωση τη χρονική διάρκεια την ατομική παρουσίαση παρά την ανώνυμη. Ο Πίνακας 4 δίνει αναλυτικότερα στοιχεία σχετικά με τις διαφορές παρουσιάσης των δύο περιοδικών κατά περιόδους.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

Ποσοστά της ατομικής και ανώνυμης παρουσιάσης κατά A, R και S περιόδους (σε %)

Περίοδος	Stern		Quick	
	ατομική	ανώνυμη	ατομική	ανώνυμη
A	60	40	67	33
R	57	43	36	64
S	86	14	70	30
Συνολική διάρκεια	67	33	55,5	44,5

Και αν ακόμη στο *Stern* υπερισχύει σε όλες τις περιόδους η ατομική παρουσίαση, γίνεται εμφανής η τάση και στα δύο περιοδικά σε περιόδους οικονομικής κρίσης να επισκιάζεται η ατομική παρουσίαση και να εμφανίζεται η ανώνυμη με τα υψηλότερα ποσοστά σε σύγκριση με τις άλλες οικονομικές περιόδους. Το γεγονός αυτό γίνεται πιο εμφανές στο *Quick* και επιβεβαιώνεται η αρχική μας υπόθεση όπου η ανώνυμη παρουσίαση εμφανίζει στις R περιόδους άνοδο υψηλότερη κατά 30% από τις υπόλοιπες περιόδους.

γ) Συνδυασμός θεμάτων

Η ανάλυση των αποτελεσμάτων παρουσιάζει το *Stern* να εμφανίζει ένα υψηλό ποσοστό των άρθρων (33%) να αφιερώνεται αποκλειστικά στην εγκληματικότητα, σε αντίθεση με το *Quick* (14%). Αυτό αποκτά ιδιαίτερη σημασία αν σκεφτεί κανείς ότι το *Quick* αφιερώνει περίπου ένα τρίτο επιπλέον άρθρα στην εγκληματικότητα (σε συνδυασμό με άλλα θέματα) απ' ό,τι το *Stern*. Επίσης στο *Stern* το θέμα «Εγκληματικότητα» συνδυάζεται με το θέμα «Ατομικό-Οικογενειακό περιβάλλον» (25%) και (5) «Γάμοι μεταξύ Γερμανών και Αλλοδαπών» (17%). Το *Quick* συνδυάζει το θέμα της εγκληματικότητας με τα θέματα (5) και (7), δηλαδή «Γάμοι μεταξύ Γερμανών και Αλλοδαπών»

(28%) και «*Πολιτική Δραστηριότητα των Αλλοδαπών*» με ποσοστό 25%. (Για την παράμετρο «συνδυασμός θεμάτων» βλ. προαναφερόμενο Κεφ. III 4.β.) Τα αποτελέσματα αυτά μας δείχνουν επίσης σε ποια τμήματα του *Ατομικού Επιπέδου* κινείται κατά κύριο λόγο η παρουσίαση της εγκληματικότητας των μεταναστών σε αντίθεση με την Ανώνυμη παρουσίαση (Βλ. επίσης Κεφ. III 4.β.)

3. Ανάλυση της φορμαλιστικής δομής σε επίπεδο προτάσεων και λέξεων

α) Αριθμός των προτάσεων

Για κάθε περίοδο με το πρόγραμμα ανάλυσης είχαμε τη δυνατότητα να υπολογίσουμε τον απόλυτο αριθμό των προτάσεων. Λαμβάνοντας υπόψη τη χρονική διάρκεια της κάθε περιόδου έχει υπολογιστεί ο μέσος όρος των προτάσεων κατά εβδομάδα, δηλαδή κατά έκδοση του περιοδικού, καθώς επίσης και ο μέσος όρος του αριθμού των προτάσεων κατά άρθρο για κάθε περίοδο.

Ο μέσος όρος του αριθμού των προτάσεων κατά εβδομάδα χρησιμοποιείται εδώ ως μέτρο σύγκρισης για την επικαιρότητα του θέματος, με τη βοήθεια του οποίου είναι δυνατό να επανεξεταστούν τα αποτελέσματα του τμήματος Iβ αυτού του κεφαλαίου. Σε σχέση με τον αριθμό των προτάσεων κατά άρθρο ξεκινάμε από την υπόθεση ότι η δυσκολία ενός κειμένου με τον αριθμό των προτάσεων αυξάνει και ακόμη ότι όσο μεγαλύτερος είναι ο βαθμός δυσκολίας κατανόησης του κειμένου από τους αναγνώστες τόσο μεγαλύτερη είναι η απομάκρυνση από το κείμενο. Σύμφωνα με τις γενικές υποθέσεις μας αναμένουμε εδώ στις R περιόδους υψηλότερους αριθμούς απ' ό,τι στις περιόδους S και A. Η ανάλυση των αποτελεσμάτων απέδειξε ότι και τα δύο περιοδικά στις R περιόδους παρουσιάζουν, όπως αναμενόταν, αύξηση κατά τον μέσο όρο του αριθμού των προτάσεων κατά εβδομάδα (*Stern*=2,75, *Quick*=5,34) και μείωση στην περίοδο S (*Stern*=1,87, *Quick*=1,54). Το ίδιο αποδεικνύεται επίσης και στον μέσο όρο του αριθμού των προτάσεων κατά άρθρο σε κάθε περίοδο στο περιοδικό *Stern* (R=85.0, S=71,86 και A=57,7).

Το *Quick* παρουσιάζει μεγάλη αύξηση στην S περίοδο (96,00) σε αντίθεση με τις άλλες περιόδους που παραμένουν σχεδόν στα ίδια επίπεδα (A=82,3, R=82,4). Εξετάζοντας τον μέσο όρο των προτάσεων κατά εβδομάδα στη συνολική περίοδο της έρευνας τα δύο περιοδικά δεν παρουσιάζουν μεγάλες διαφορές (*Stern*=1,40, *Quick*=2,59).

Η μεγάλη επικαιρότητα του θέματος της εγκληματικότητας που διαπιστώθηκε στην ανάλυση της φορμαλιστικής δομής σε επίπεδο άρθρων στο *Quick* και ιδιαίτερα στις περιόδους οικονομικής κρίσης επιβεβαιώνεται και εδώ με τις διαφορετικές τιμές των δύο περιοδικών στις R περιόδους. Επίσης εμφανής γίνεται η διαφορά των δύο περιοδικών και στον μέσο όρο του αριθ-

μού των προτάσεων κατά άρθρο όπου το *Quick* στη συνολική χρονική διάρκεια παρουσιάζει ένα συν από 16,35 προτάσεις (*Stern*=69,79, *Quick*=86,14). Αυτό αποδεικνύει και τον υψηλότερο βαθμό δυσκολίας των άρθρων του *Quick*. Επίσης και τα δύο περιοδικά στις R περιόδους παρουσιάζουν υψηλούς μέσους όρους, που σημαίνει ότι η υπόθεσή μας επιβεβαιώνεται.

β) Ο αριθμός των λέξεων

Συμπλήρωση του βαθμού δυσκολίας ενός κειμένου αποτελεί το μήκος της πρότασης, δηλαδή ο αριθμός των λέξεων μιας πρότασης. Συνολικά το *Stern* παρουσιάζεται με 17,11 λέξεις κατά πρόταση, έναντι 15,75 του *Quick*. Το *Quick* εμφανίζει αύξηση από 6,4 λέξεις κατά πρόταση στην R2 περίοδο (12,94) σε σχέση με την A2 (19,35). Η σύγκριση των δύο περιοδικών κατά περιόδους εμφανίζει ελάχιστες μόνο διαφορές εκτός της περιόδου A2 όπου το *Stern* εμφανίζει 17,22 και το *Quick* 12,94 λέξεις κατά πρόταση.

Τα αποτελέσματα αυτά ενισχύουν την άποψη ότι η διαφορά των δύο περιοδικών σε επίπεδο προτάσεων κατά εβδομάδα ή άρθρο δεν εξισώνεται με το διαφορετικό μήκος των προτάσεων και μπορεί πράγματι να θεωρηθούν οι παραπάνω παράμετροι ως βαθμός δυσκολίας και επικαιρότητας των κειμένων.

4. Ανάλυση δομής περιεχομένου σε επίπεδο λέξεων

α) Σχετικά με το «Λεξικό»

Όπως έχει ήδη προαναφερθεί (βλ. Κεφ. III 4.δ), για τη δημιουργία του «Λεξικού» από τον κατά αλφαβητική σειρά κατάλογο όλων των λέξεων απορρίφθηκαν όλες οι αντωνυμίες και οι σύνδεσμοι, καθώς επίσης και οι λέξεις που παρουσίαζαν συχνότητα μικρότερη του τρία. Έτσι έγινε μείωση των λέξεων, η οποία όμως ήταν απαραίτητη γιατί ήταν αδύνατο ανθρώπινο χέρι να κατατάξει όλες αυτές τις λέξεις σε κατηγορίες. Ξεκινώντας κανείς από την υπόθεση ότι τα ποσοστά των λέξεων, τα οποία συμπεριλαμβάνονται στην έρευνα, διανέμονται περίπου το ίδιο σε επίπεδο περιοδικών και σε επίπεδο περιόδων, τότε αυτό σημαίνει ότι οι αναμενόμενες διαφορές σε σχέση με τις υποθέσεις θα είναι στην πραγματικότητα πολύ μεγαλύτερες απ' ό,τι μπορούν να αποδειχθούν οι υπολογισμοί των αριθμών αυτών. Το ποσοστό των λέξεων που συμπεριλαμβάνεται στο δείγμα και αποτελεί τη βάση για τη δημιουργία του «Λεξικού» ανέρχεται για το *Stern* σε 85,98% και για το *Quick* σε 89,52%. Όπως και στο rating σε επίπεδο άρθρων, έτσι και εδώ η κατάταξη των λέξεων στις διάφορες κατηγορίες έγινε από δύο άτομα.

β) Ανάλυση της συχνότητας των λέξεων που αποτελούν τις κατηγορίες:

1. Εθνικότητα

Στον Πίνακα 5 συμπεριλαμβάνονται όλες οι συχνότητες λέξεων οι οποίες μπορούν να καταταγούν στις διάφορες υποκατηγορίες της παραμέτρου *Εθνικότητα* σε απόλυτους αριθμούς και ποσοστά.

Από τις 6 κύριες χώρες αποστολής μεταναστών στην ΟΔΓ, η Πορτογαλία δεν αναφέρεται σε κανένα από τα δύο περιοδικά, η Ισπανία μόνο στο *Quick* και η Γιουγκοσλαβία εμφανίζεται σπάνια, και πολύ πιο σπάνια οι εθνικότητες που συμπεριλαμβάνονται στην υποκατηγορία «*Υπόλοιπες Χώρες*».

Με μια ματιά στην κατανομή των ποσοστών μεταξύ της κατηγορίας «*Μετανάστες συνολικά*» και «*Γερμανοί*», διαπιστώνεται στο περιοδικό *Stern* μια σχέση από 56 προς 44% και στο *Quick* από 51 προς 49%. Το ποσοστό όμως συχνότητας των λέξεων στην υποκατηγορία «*Μετανάστες Γενικά*» του *Quick* (8% και 4% αντιστοίχως). Το γεγονός αυτό ενισχύει τη διαπίστωσή μας στην ανάλυση σε επίπεδο άρθρων ότι το *Stern* αναφέρεται στα δημοσιεύματά του περισσότερο συγκεκριμένα σε εθνικότητες μεταναστών απ' ό,τι το *Quick*.

Για να έχουμε πληρέστερη εικόνα των αποτελεσμάτων αυτών υπολογίσαμε τα ποσοστά των δημοσιευμάτων για καθμία από τις 6 εθνικότητες σε σχέση με τα ποσοστά πληθυσμού που αναλογούν σε κάθε εθνικότητα μεταναστών στον συνολικό αριθμό αλλοδαπών εργατών. Ο Πίνακας 6 δίνει αναλυτικά πληροφορίες σχετικά με τα ποσοστά της κάθε εθνικότητας στον συνολικό αριθμό των αλλοδαπών εργατών και τη διαφορά των ποσοστών των δημοσιευμάτων.

Από τα προηγούμενα ήταν σαφές ότι η Πορτογαλία και η Γιουγκοσλαβία (στο *Stern* και η Ισπανία) θα εμφανίζονταν με πολύ χαμηλά ποσοστά. Αυτό γίνεται πιο εμφανές στην Γιουγκοσλαβία, η οποία με ποσοστό πληθυσμού 20% αποτελεί την τρίτη κατά σειρά μεγαλύτερη εθνικότητα. Συνολικά στο *Stern* αντιπροσωπεύονται οι Ισπανοί με (-10) και οι Ιταλοί με (-8) και στο *Quick* ιδιαίτερα οι Ιταλοί με (-15) και οι Τούρκοι με (-12). Οι Έλληνες και στα δύο περιοδικά δεν παρουσιάζουν αξιόλογη διαφορά.

Οι διαφορές αυτές γίνονται εμφανέστερες αν συγκριθούν τα ποσοστά των τριών εθνικοτήτων (Τουρκία, Ιταλία, Ελλάδα) με τα ποσοστά των δημοσιευμάτων που αναλογούν σ' αυτές κατά Α, R και S περιόδους.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5
 Συχνότητα λέξεων της παραμέτρου «Εθνικότητα» στη συνολική χρονική διάρκεια σε απόλυτους αριθμούς και ποσοστά

Εθνικότητα Περιοδικό	Μετανάστες γενικά	Ιταλία	Ελλάδα	Ισπανία	Γουγκο- σλαβία	Τουρκία	Υπόλ. χώρες	Μετανάστες συνολικά	Γερμανοί	Σύνολο
<i>Stern</i>	77(4,0)*	311(16,1)	234(12,1)	—(-)	9(0,5)	455(23,6)	1(0,1)	1087(56,4)	839(43,6)	1926(100)
<i>Quick</i>	222(7,9)	235(8,5)	292(10,6)	116(4,2)	77(2,8)	438(15,8)	24(0,9)	1403(50,7)	1363(49,3)	2766(100)
Σύνολο	298(6,4)	546(11,6)	526(11,2)	116(2,5)	86(1,8)	893(19,1)	25(0,5)	2490(53,1)	2202(46,9)	4692(100)

* Οι αριθμοί εντός των παρενθέσεων αναφέρονται στα ποσοστά.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6

Ποσοστά πληθυσμού και διαφορά των ποσοστών των δημοσιευμάτων*

Περίοδος		Εθνικότητες					
		Ιταλία	Ελλάδα	Ισπανία	Πορτογαλία	Γιουγκοσλαβία	Τουρκία
A1	Εργάτες	45%	18%	18%	1%	7%	10%
	<i>Stern</i>	-33	+34	-18	-1	-7	-10
	<i>Quick</i>	-45	-18	-18	-1	-7	-10
R1	Εργάτες	35%	18%	16%	2%	13%	17%
	<i>Stern</i>	-35	-18	-16	-2	-13	-17
	<i>Quick</i>	-35	-18	-16	-2	-13	-17
A2	Εργάτες	24%	14%	10%	3%	24%	24%
	<i>Stern</i>	-15	+3	-10	-3	-24	-15
	<i>Quick</i>	-22	+15	-9,7	-3	-19	-12
R2	Εργάτες	18%	12%	8%	4%	25%	33%
	<i>Stern</i>	+ 8	-12	-8	-4	-25	-33
	<i>Quick</i>	- 4	-11	-6	-4	-22	-25
S	Εργάτες	19%	10%	7%	4%	25%	35%
	<i>Stern</i>	-14	-5	-7	-4	-24,5	+20
	<i>Quick</i>	-3	-3	+3	-4	-22	-17
R3	Εργάτες	19%	8%	6%	4%	23%	41%
	<i>Stern</i>	+13	-7,6	-6	-4	-22	-24
	<i>Quick</i>	-17	-7,7	-5,8	-4	-22,7	-19
Σύ- λο	Εργάτες	24%	13%	10%	3%	20%	28%
	<i>Stern</i>	-8	-1	-10	-3	-19,5	-4
	<i>Quick</i>	-15	-2	-6	-3	-17	-12

* Τα ποσοστά υπολογίστηκαν με βάση τον μέσο όρο του πληθυσμού της κάθε εθνικότητας ανά περίοδο (A1, R1,...). Η κατανομή της συχνότητας των κατηγοριοποιημένων λέξεων της κατηγορίας «Εθνικότητα» υπολογίστηκε ανά περίοδο και έντυπο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7

Ποσοστά πληθυσμού και ποσοστά δημοσιευμάτων κατά περίοδοι A, R και S επιλεγμένων εθνικότητων*

Περίοδος	Εθνικότητα		
	Τουρκία	Ιταλία	Ελλάδα
Ποσοστό πληθυσμού	16%	36%	16%
A <i>Stern</i>	7%	10%	30%
<i>Quick</i>	12%	2%	30%
Ποσοστό πληθυσμού	39%	19%	10%
R <i>Stern</i>	14%	31%	0,3%
<i>Quick</i>	17%	6%	0,5%
Ποσοστό πληθυσμού	35%	19%	10%
S <i>Stern</i>	55%	5%	5%
<i>Quick</i>	18%	15%	7%
Ποσοστό πληθυσμού	28%	24%	13%
Σύνολο <i>Stern</i>	24%	16%	12%
<i>Quick</i>	16%	9%	11%

* Για τον υπολογισμό των ποσοστών στηριχθήκαμε στον μέσο όρο του πληθυσμού των εθνικότητων αυτών και στα ποσοστά των κατανομών συχνότητων των κατηγοριοποιημένων λέξεων της κατηγορίας «Εθνικότητα».

Η υπόθεσή μας ότι τα δημοσιεύματα σχετικά με την εγκληματικότητα ορισμένων εθνικότητων βρίσκονται σε άμεση σχέση με τον αριθμό πληθυσμού διαπιστώνεται και στα δύο περιοδικά σε σχέση με τους Έλληνες. Τα ποσοστά του ελληνικού πληθυσμού μειώνονται στις R και S περιόδους σε σύγκριση με τις A περιόδους περίπου 6%. Ανάλογη είναι και η παρουσίαση στα δημοσιεύματα και στα δύο περιοδικά κατά τις A περιόδους, όπου έκπληξη προκαλεί η υπεραντιπροσώπηση (+14%) της εθνικότητας αυτής και στα δύο περιοδικά. Η Ιταλία, όπως αναμενόταν, εμφανίζεται με υψηλά επίπεδα ποσοστών στο *Stern* κατά την περίοδο R και στο *Quick* με καθυστέρηση στην S περίοδο. Το γεγονός ότι το περιοδικό *Stern* στην περίοδο S επικεντρώνει όλη του την προσοχή στους Τούρκους με μια υπεραντιπροσώπηση στα δημοσιεύματα σε σχέση με τον πληθυσμό της εθνικότητας αυτής, που ανέρχεται στο 20%, επιβεβαιώνει την υπόθεση ότι το *Stern* σε περιόδους οικονομικής κρίσης στα πλαίσια της παρουσίας της εγκληματικότητας των μεταναστών αναφέρεται σε συγκεκριμένες εθνικότητες μεταναστών που έ-

χουν τον μεγαλύτερο σε ποσοστό πληθυσμό στην ΟΔΓ σε σύγκριση με άλλες εθνικότητες και τις μεγαλύτερες πολιτιστικές διαφορές με την ΟΔΓ.

2. Ατομική και Ανώνυμη παρουσίαση

Μία παραπέρα διαφοροποίηση της παραμέτρου *Εθνικότητα* επιχειρήθηκε με τα επίπεδα παρουσίας *Προσωπικό* και *Ανώνυμο*. Ήδη η ανάλυση σε επίπεδο άρθρων απέδειξε ότι υπερισχύει η προσωπική παρουσίαση και στα δύο περιοδικά. Το αποτέλεσμα αυτό επιβεβαιώνεται και εδώ αν παρατηρήσει κανείς σε επίπεδο λέξεων τον καταμερισμό των συχνοτήτων στις δύο υποκατηγορίες *Προσωπικό* και *Ανώνυμο*.

Το ότι η υπερτερούσα προσωπική παρουσίαση γίνεται στο θέμα *Εγκληματικότητα* δεν μας εκπλήττει διότι στα ΜΜΕ συνήθως η πράξη και ο δράστης βρίσκονται στο επίκεντρο των δημοσιευμάτων. Είχαμε υποθέσει ότι στην κατηγορία *Γερμανία* η προσωπική παρουσίαση θα ήταν πολύ μεγαλύτερη εξαιτίας του υψηλού ποσοστού των γερμανικών ονομάτων που κατατάσσονται στην κατηγορία *Γερμανία*, και ιδιαίτερα τα ονόματα των γερμανικών πόλεων και περιοχών σε σχέση με την εγκληματικότητα των μεταναστών. Αυτό διαπιστώθηκε μόνο στο περιοδικό *Quick* όπου το ποσοστό της υποκατηγορίας *Προσωπική* παρουσίαση στους μετανάστες των 5 εθνικοτήτων κυμαίνεται συνολικά περίπου 10% λιγότερο απ' ό,τι στην κατηγορία *Γερμανία* (45% προς 55%). Στο *Stern* η σχέση είναι από 52% προς 48%.

Ο Πίνακας 8 δίνει πληροφορίες σχετικά με τα ποσοστά συχνότητας των

ΠΙΝΑΚΑΣ 8

Επίπεδο παρουσίας (*Προσωπικό-Ανώνυμο*) – ποσοστά των εθνικοτήτων μεταναστών

Περίοδος	Εθνικότητα	5 εθνικότητες μεταναστών συνολικά		Γερμανία	
	Περιοδικό	Προσωπικό	Ανώνυμο	Προσωπικό	Ανώνυμο
Α	<i>Stern</i>	70,0	30,0	64,7	35,3
	<i>Quick</i>	79,0	21,0	75,9	24,1
Ρ	<i>Stern</i>	53,6	46,4	61,5	18,5
	<i>Quick</i>	47,6	52,4	67,3	32,7
Σ	<i>Stern</i>	74,9	25,1	74,3	25,7
	<i>Quick</i>	75,5	24,5	81,1	18,9
Σύνολο	<i>Stern</i>	66,6	33,4	73,7	26,3
	<i>Quick</i>	70,5	29,5	74,0	26,0

λέξεων συνολικά για τις 5 εθνικότητες μεταναστών και η Γερμανία στις περιόδους A, R και S σε επίπεδο παρουσίασης.

Αν συγκρίνει κανείς τις τιμές των 5 εθνικοτήτων κατά περίοδο παρατηρεί τις ίδιες τάσεις και στα δύο περιοδικά.

Τα ποσοστά της *Ανώνυμης* παρουσίασης αυξάνονται σε σχέση με τις A περιόδους στις R περιόδους στο *Stern* περίπου 16% και στο *Quick* περίπου 31% που ξεπερνάει ακόμη και το επίπεδο της *Προσωπικής* παρουσίασης στην περίοδο αυτή. Στην περίοδο S οι τιμές μειώνονται ξανά και μόνο στο *Quick* οι τιμές βρίσκονται, όπως άλλωστε αναμενόταν, σε υψηλότερα επίπεδα απ' ό,τι στην A περίοδο.

Τα αποτελέσματα αυτά σε επίπεδο λέξεων και σε σχέση με την εθνικότητα αποδεικνύουν ότι στα δημοσιεύματα για την εγκληματικότητα των μεταναστών παρουσιάζεται με έμφαση η εθνικότητα των «πρωταγωνιστών» στις εγκληματικές πράξεις και εδώ συγκεκριμένα η προσοχή επικεντρώνεται στην Ιταλία, Ελλάδα και Τουρκία.

Παρατηρώντας κανείς και τα αποτελέσματα της κατηγορίας Γερμανία διαπιστώνει ότι η *Προσωπική* παρουσίαση εμφανίζει υψηλά ποσοστά και ιδιαίτερα σε περιόδους οικονομικής κρίσης, όπου ονόματα προσώπων και πόλεων εμφανίζονται πιο συχνά. Έτσι, εκτός από το αίσθημα γενικής ανασφάλειας μπορεί να ενισχυθεί και το αίσθημα της προσωπικής ανασφάλειας των αναγνωστών.

3. Εγκληματικότητα

Η ανάλυση των αποτελεσμάτων της κατηγορίας «*Εγκληματικότητα*» έδειξε ότι τα συνολικά ποσοστά στο *Quick* βρίσκονται πολύ υψηλά σε σχέση με το *Stern* (64% προς 36%). Παρατηρούμε ότι και στα δύο περιοδικά μαζί οι 6 υποκατηγορίες που αποτελούν την γενική κατηγορία *Εγκληματικότητα* εμφανίζονται με την ακόλουθη σειρά ποσοστών:

1. <i>Θεσμοί Κοινωνικού Ελέγχου</i>	38%
2. <i>Απειλή και Δραματοποίηση</i>	23%
3. <i>Εγκληματικότητα Βίας</i>	18,5
4. «Γενική» <i>Εγκληματικότητα</i>	12,5%
5. <i>Μέσα Βίας</i>	4,5%
6. « <i>Ελαφρά</i> » <i>Εγκληματικότητα</i>	3,5%

Μια σύγκριση των δύο περιοδικών αποδεικνύει ότι στο *Stern* οι *Θεσμοί Κοινωνικού Ελέγχου* βρίσκονται ελάχιστα πιο πάνω απ' ό,τι στο *Quick* (40% προς 36%), ενώ η κατηγορία *Απειλή και Δραματοποίηση* εμφανίζεται πιο ισχυρά (27% προς 19%).

Ο Πίνακας 9 δίνει πληροφορίες σχετικά με τα ποσοστά των υποκατηγοριών της κατηγορίας *Εγκληματικότητα* στις A, R και S περιόδους.

ΠΙΝΑΚΑΣ 9

Εγκληματικότητα: Ποσοστά των υποκατηγοριών στις A, R και S περιόδους

Περίοδος	Κατηγορία Περιοδικών	Μέσα Βίας	Θεσμοί Κοιν. Ελέγχου	«Ελαφρά» Εγκλη- ματικό- τητα	«Γενική» Εγκλη- ματικό- τητα	Εγκλημ. Βίας	Απειλή και Δραμα- τοποίηση	Συνολικά
A	<i>Stern</i>	5	39	3	13	15	25	100
	<i>Quick</i>	6,5	20	3	5	18	47,5	100
R	<i>Stern</i>	2	43	7	19	12	17	100
	<i>Quick</i>	5	33	4	15	14	29	100
S	<i>Stern</i>	6,5	38	1	6	33,5	15	100
	<i>Quick</i>	5,5	46	2,5	9	20	17	100
Σύνο- λο	<i>Stern</i>	4	40	4	13	20	19	100
	<i>Quick</i>	5	36	3,5	11,5	17	27	100

Σύμφωνα με τον Πίνακα 9, και στα δύο περιοδικά η εγκληματικότητα βίας εμφανίζεται λιγότερο στις R περιόδους και είναι πιθανόν η αναμενόμενη αντίδραση σε περιόδους οικονομικής κρίσης να παρουσιάζεται με κάποια καθυστέρηση ώστε η «Εγκληματικότητα Βίας» να εμφανίζει έξαρση στην S περίοδο με μια αύξηση εδώ σε σχέση με τις R περιόδους· για μεν το *Stern* η αύξηση ανέρχεται στο υψηλό επίπεδο του 21,5%, για δε το *Quick* στο 6%.

Αντίθετα, η κατηγορία της Απειλής και Δραματοποίησης και στα δύο περιοδικά εμφανίζεται στις A περιόδους, ιδιαίτερα στο *Quick* που συνεχίζεται και στις R περιόδους με ποσοστό 12% υψηλότερο του *Stern*.

Τα αποτελέσματα αυτά αφήνουν να διαφανεί ότι ο γερμανικός τύπος σε περιόδους οικονομικής ανάπτυξης ασχολείται κυρίως με τους φόβους και τους κινδύνους που εγκυμονεί η παραμονή αλλοδαπών εργατών στην ΟΔΓ, έστω και αν αυτό έρχεται σε αντίθεση με τα οικονομικά συμφέροντα των εργοδοτών που βλέπουν τους μετανάστες σαν «φτηνά εργατικά χέρια».

Από τον παραπάνω Πίνακα διαφαίνεται σαφέστατα και ο κοινωνικοποιητικός ρόλος των ΜΜΕ, όπου οι Θεσμοί Κοινωνικού Ελέγχου εμφανίζονται συχνά και ιδιαίτερα σε περιόδους οικονομικής κρίσης και στασιμότητας (πιο αναλυτικά βλ. Πίνακα 9).

Για τη διευκόλυνση του αναγνώστη ο Πίνακας 10 παρουσιάζει συνοπτικά τα βασικότερα αποτελέσματα της έρευνας τόσο σε επίπεδο άρθρων όσο και σε επίπεδο προτάσεων και λέξεων:

ΠΙΝΑΚΑΣ 10
 Συνοπτική παρουσίαση αποτελεσμάτων της έρευνας

Περίοδος Περιοδικό	Αριθμός Άρθρων	Αριθμός Λέξεων	Συνολική Συχνό- τητα Λέξεων	Μέσος όρος Λέξεων κατά Πρόταση	Συχνότητα Λέξεων Συμπεριλαμβανομένων στις Κατηγορίες Παράμετρος: Εθνικότητα Εγκληματικότητα	Παράμετρος: Εθνικότητα	Παράμετρος: Εγκληματικότητα
A1	4	199	3.603	18.105	3.098	253	121
	—	—	—	—	—	—	—
A2	6	378	6.508	17.216	5.596	431	123
	12	988	12.788	12.943	11.448	736	185
R2	1	75	1.456	19.413	1.252	117	41
	5	365	7.064	19.353	6.324	349	197
S	7	503	8.343	16.586	7.173	558	278
	10	960	15.730	16.386	14.081	1.043	548
R3	6	520	8.746	16.819	7.519	567	296
	9	788	13.281	16.854	11.889	638	589
Σύ- ολο	24	1.675	28.656	17.108	24.638	1.926	859
	36	3.101	48.863	15.757	43.742	2.766	1.519

1. Ποσοστά λέξεων που αποτέλεσαν τη βάση του rating, *Stern*: 85,98%, *Quick*: 89,52%.

4. Θύτης - Θύμα

Από τα μέχρι τώρα αποτελέσματα της έρευνας γίνεται σαφές ότι στην παρουσίαση της εγκληματικότητας των μεταναστών στα δύο περιοδικά, στις περισσότερες περιπτώσεις, υπογραμμίζεται ιδιαίτερα η εθνικότητα όσων συμμετέχουν σ' αυτές τις εγκληματικές πράξεις.

Από τη μέχρι τώρα περισυλλογή των υλικών και στοιχείων είναι αδύνατη η διαπίστωση αν μία εθνικότητα αναφέρεται στο θύτη ή στο θύμα. Για να μπορέσουμε να εξετάσουμε την υπόθεσή μας, ότι δηλαδή ο «*Μετανάστης* σαν *Θύτης*» βρίσκεται στο επίκεντρο των δημοσιευμάτων περί εγκληματικότητας των μεταναστών, έπρεπε να επεξεργαστούμε το υλικό με διαφορετικό τρόπο. Από τον κατάλογο των λέξεων και μόνο ήταν αδύνατη η δημιουργία κατηγοριών γιατί οι περισσότερες λέξεις μπορούσαν να καταταχθούν και στην κατηγορία του *Θύτη* και στην κατηγορία του *Θύματος* (π.χ. η λέξη «ermordet» μπορεί να σημαίνει αυτός/αυτή έχει σκοτώσει (er/sie hat ermordet) ή αυτός/αυτή έχει σκοτωθεί (er/sie wurde ermordet)).

Για να διαπιστωθεί σε ποια κατηγορία ανήκουν αυτές οι λέξεις έπρεπε η εξέταση να γίνει τουλάχιστον σε επίπεδο προτάσεων. Με τη βοήθεια του ηλεκτρονικού υπολογιστή δημιουργήσαμε έναν κατάλογο με τέτοιες λέξεις και με το χέρι τις κατατάξαμε στις κατηγορίες. Λόγω της πληθώρας τέτοιων λέξεων συμπεριλάβαμε καταρχήν όλα τα ρήματα των τριών κατηγοριών «*Ελαφρά*» *Εγκληματικότητα*, «*Γενική*» *Εγκληματικότητα* και *Εγκληματικότητα «Βίας»*. Δεν είναι όμως πάντοτε δυνατό από τα συμφραζόμενα μιας πρότασης να διαπιστωθεί απόλυτα σε ποια κατηγορία ανήκει μία λέξη και στην προκειμένη περίπτωση ένα ρήμα. Παρ' όλα αυτά, για το περιοδικό *Stern* πετύχαμε κατά 91% της συχνότητας των λέξεων να τις κατατάξουμε, για δε το *Quick* μόνο κατά 62%. Λόγω του μικρού αριθμού των συχνοτήτων (*Stern*: 60, *Quick*: 46) δεν εξετάσαμε τα αποτελέσματα κατά χρονικές περιόδους αλλά συνολικά. Η σχέση καταρχήν σύμφωνα με τα αποτελέσματα των κατηγοριών «*Θύτης Μετανάστης*» και «*Θύτης Γερμανός*» είναι για το μεν *Quick* 61% (*Θύτης Μετανάστης*) προς 11% (*Θύτης Γερμανός*), για δε το *Stern* 85% προς 10%.

Επίσης, μία παραπέρα σύγκριση των λέξεων της κατηγορίας *Εγκληματικότητα «Βίας»* κατέδειξε ότι οι μετανάστες βρίσκονται στο επίκεντρο των δημοσιευμάτων. Η σχέση «*Θύτης Μετανάστης*» και «*Θύτης Γερμανός*» είναι και στα δύο περιοδικά σχεδόν η ίδια (*Stern* 77% προς 4%, *Quick* 73% προς 8%), με την τάση το μεν *Stern* να επικεντρώνει την προσοχή του σε περιπτώσεις όπου «*Θύτης*» και «*Θύματα*» είναι *Μετανάστες*, το δε *Quick* να δημοσιεύει περισσότερο εγκληματικές πράξεις όπου «*Θύτες*» είναι *Μετανάστες* και «*Θύματα*» *Γερμανοί*.

Έχοντας υπόψη την «Εθνικοκεντρική» δημοσίευση εγκληματικών πράξεων και στα δύο περιοδικά, μπορεί να πει κανείς ότι η έμφαση σε γεγονότα όπου οι μετανάστες παρουσιάζονται ως δράστες διευκολύνει στην παραπέρα αποστασιοποίηση του γερμανικού αναγνωστικού κοινού από τους μετανάστες και ενισχύει το αίσθημα της ανασφάλειας και τις προκαταλήψεις γι' αυτές τις κοινωνικές ομάδες που ζουν και εργάζονται στην ΟΔΓ.

Τα ευρήματα της έρευνας αυτής επιβεβαιώνουν και εξειδικεύουν τα αποτελέσματα άλλων προηγούμενων ή παράλληλων εμπειρικών ερευνών (Delgado 1972, Heine 1981, Maxheim/Simon 1987, Merten 1986, Segal 1981), παρ' ότι μια απευθείας σύγκριση είναι αδύνατη λόγω των διαφορετικών μεθόδων προσέγγισης του θέματος, των χρονικών περιόδων, των αντικειμένων έρευνας και των βασικών ερωτημάτων.

V. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

1. Διαπιστώνεται μία διαφορετική παρουσίαση του θέματος από τα δύο περιοδικά κατά τη χρονική περίοδο της έρευνας.

Quick: περισσότερη παρουσίαση του θέματος στη γενική αρθρογραφία περί μεταναστών.

Stern: περισσότερα άρθρα με θέμα την εγκληματικότητα.

2. Η επικαιρότητα του θέματος αλλάζει ανάλογα με την κοινωνική και οικονομική εξέλιξη της ΟΔΓ και, όπως αναμενόταν, αυξάνει σε περιόδους οικονομικής κρίσης. Αυτή η τάση διαπιστώνεται ιδιαίτερα στο *Quick* απ' ό,τι στο *Stern*. Αυτό επιβεβαιώνεται και στην ανάλυση της φορμαλιστικής δομής σε επίπεδο λέξεων και προτάσεων.

3. Επίσης διαφορά εμφανίζεται και στο επίπεδο παρουσίασης σε σχέση με τις οικονομικές περιόδους. Και τα δύο περιοδικά χρησιμοποιούν σε περιόδους οικονομικής ανάπτυξης αλλά και στασιμότητας την «προσωπική παρουσίαση», ενώ σε περιόδους οικονομικής κρίσης την «ανώνυμη» παρουσίαση (ιδιαίτερα το *Quick*). Αυτή η παρουσίαση δημιουργεί πέρα από το αίσθημα της προσωπικής απειλής και το αίσθημα της κοινωνικής απειλής στον γερμανικό πληθυσμό και ενισχύει τις προκαταλήψεις έναντι των αλλοδαπών. Αυτό διαπιστώνεται τόσο στο επίπεδο ανάλυσης των άρθρων όσο και στο επίπεδο ανάλυσης των λέξεων.

4. Στην παρουσίαση της εγκληματικότητας φαίνεται ότι η εθνικότητα παίζει βασικό ρόλο, ιδιαίτερα σε περιόδους οικονομικής κρίσης όπου και στα δύο περιοδικά δίνεται περισσότερη έμφαση στους *Ιταλούς*, *Έλληνες* και *Τούρκους*.

Το *Stern* σε περιόδους οικονομικής ανάπτυξης επικεντρώνει την προσοχή του στους Έλληνες, σε περιόδους στασιμότητας στους Τούρκους, που, σε σχέση με τον πληθυσμό τους, υπεραντιπροσωπεύονται στα δημοσιεύματα, και σε περιόδους οικονομικής κρίσης στους Ιταλούς. Η ίδια περίπου τάση παρατηρείται και στο *Quick*, με τη διαφορά ότι οι Τούρκοι βρίσκονται στο επίκεντρο των δημοσιευμάτων σε όλες τις οικονομικές περιόδους με την ίδια συχνότητα δημοσίευσης.

5. Από την ανάλυση περιεχομένων της κατηγορίας *Εγκληματικότητα*, διαπιστώνεται ότι τα δημοσιεύματα επικεντρώνονται σε τρία σημεία. Αυτά είναι:

α) *Θεσμοί κοινωνικού ελέγχου*

β) *Εγκληματικότητα βίας*

γ) *Απειλή και δραματοποίηση*.

6. Το *Stern* σε όλες τις περιόδους επικεντρώνει την προσοχή του στους θεσμούς κοινωνικού ελέγχου. Το *Quick* τονίζει το ρόλο των θεσμών κοινωνικού ελέγχου ιδιαίτερα σε περιόδους οικονομικής κρίσης σε συνδυασμό με την απειλή και τη δραματοποίηση.

7. Έκπληξη αποτελεί το γεγονός ότι η υποκατηγορία *Απειλή και Δραματοποίηση* και στα δύο περιοδικά εμφανίζεται σε περιόδους οικονομικής ανάπτυξης. Αυτό θα πρέπει να συσχετιστεί με την ανάγκη εργατικού δυναμικού της γερμανικής οικονομίας από τη μια μεριά και από την άλλη με τις επιπτώσεις της παραμονής των αλλοδαπών στην ΟΔΓ από κοινωνικής πλευράς (π.χ. η συζήτηση για το Rotationsprinzip, *ex ante* και *ex post* στρατηγική των ΜΜΕ).

8. Εξετάζοντας αυτό σε σχέση με τον υπερτονισμό της *Εγκληματικότητας Βίας* και στα δύο περιοδικά κατά τις περιόδους οικονομικής κρίσης (ιδιαίτερα στο *Quick*) και στασιμότητας στο *Stern*, τότε μπορεί να ερμηνευθεί μια τέτοια παρουσίαση σαν μια παραπέρα αντίδραση στην αίσθηση απειλής η οποία διευκολύνει και δικαιολογεί τον ισχυρό διαχωρισμό μεταξύ Γερμανών και αλλοδαπών και φέρνει στην επικαιρότητα το φόβο και την εχθρότητα απέναντι στους μετανάστες.

9. Τέτοιες τάσεις ενισχύονται όταν και στα δύο περιοδικά οι μετανάστες εμφανίζονται ως θύτες-δράστες εγκληματικών πράξεων. Όταν το *Stern* παρουσιάζει περισσότερο εγκληματικές πράξεις βίας μεταξύ μεταναστών, δίνει έμφαση στην κοινωνική ανασφάλεια και απειλή, ενώ το *Quick*, με την υψηλότερη παρουσίαση των μεταναστών ως δραστών βίαιων εγκληματικών πράξεων με θύματα Γερμανούς, ενισχύει το αίσθημα της προσωπικής ανασφάλειας του γερμανικού πληθυσμού.

10. Αυτές οι χαρακτηριστικές παρουσιάσεις της εγκληματικότητας των μεταναστών και στα δύο περιοδικά δημιουργούν τις βασικές προϋποθέσεις

για τη συνεχώς αυξανόμενη εχθρικήτητα έναντι των αλλοδαπών και σε σχέση με την εθνικοκεντρική παρουσίαση την εχθρικήτητα εναντίον των Τούρκων.

11. Και από τη γενική παρουσίαση των μεταναστών στον γερμανικό τύπο διαφαίνεται ότι η εθνικότητα παίζει αποφασιστικό ρόλο όταν οι μετανάστες παρουσιάζονται γενικά σαν «ο αλλοδαπός» ή ειδικά σαν «ο Ιταλός», «ο Τούρκος», «ο Έλληνας». Μια τέτοια παρουσίαση τονίζει την «ιδιαιτερότητα» των μεταναστών και ενισχύει το αίσθημα της υπεροχής των Γερμανών.

12. Ο διαχωρισμός της εγκληματικότητας των μεταναστών από τη γενική εγκληματικότητα, όπως παρουσιάζεται από τα ΜΜΕ, δημιουργεί την εντύπωση ότι και σ' αυτόν τον τομέα υπάρχει «ειδικός τρόπος συμπεριφοράς» των μεταναστών, ο οποίος θα πρέπει να αντιμετωπιστεί επίσης διαφορετικά. Όσο λοιπόν οι μετανάστες εξακολουθούν να είναι «Ομάδα με ειδικές ανάγκες», δεν είναι δυνατή η «ποικιλοπολιτιστική συνύπαρξη» μεταξύ αλλοδαπών και Γερμανών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

A = Άρθρο

B = Βιβλίο

Π = Περιοδικό (αναφορά στο τεύχος περιοδικού και όχι σε συγγραφέα). Πρόκειται για αφιερώματα περιοδικών.

- A. Aktan Mehmet, «Gastarbeiter und Massenmedien-Ghettosituation im massenkommunikativen Bereich», *Migration*, Βερολίνο 1981, 1, 1, 73-93.
- B. Albrecht Peter-Alexis, «Junge Ausländer vor den Kontrollinstanzen der Bundesrepublik», στο Schüler-Springorum, Horst (επιμ.) *Jugend und Kriminalität*, Frankfurt am Main, Suhrkamp Verlag, 1983, 62-67.
- B. Albrecht P.A., Pfeiffer Christian, *Die Kriminalisierung, junger Ausländer. Befunde und Reaktionen sozialer Kontrollinstanzen*, Μόναχο, Juventa Verlag, 1979.
- B. Bech Rüdiger, Faust Renate, *Die sogenannten Gastarbeiter. Ausländische Beschäftigte in der BRD*, Frankfurt am Main, Verlag Marxistische Blätter, 1981.
- B. Berliner Autorenkollektiv Presse, *Wie links können Journalisten sein?* Reinbek bei Hamburg, Rowohlt Taschenbuch Verlag, 1972.
- B. Darkow Michael/Eckhardt Josef/Maletzke Gerhard, *Massenmedien und Ausländer in der Bundesrepublik Deutschland*, Frankfurt am Main, Alfred Metzner Verlag, Schriftenreihe Media Perspektiven 5, 1985.
- B. Delgado, Juan Manuel, «Die Gastarbeiter» in der Presse, Opladen, Leske Verlag, 1972.
- Π. *Der Spiegel* (Nachrichten-Magazin), «Dann gibt es aber kleinholz». Aus Briefen an die Innenminister Baum und Gries. Αμβούργο, Nr. 38, 1980, 23.
- Π. *Der Spiegel* (Nachrichten-Magazin), Ausländerfeindlichkeit, Exodus erwünscht, Αμβούργο, Nr. 18, 1982, 39 επ.
- B. Dröge Franz, Weissenborn Reiner/Haft Henning, *Wirkungen der Massenkommunikation*, Münster 1969, Frankfurt am Main 1973.

- B. Enzensberger Hans Magnus, *Einzelheiten I. Bewubtseins-Industrie*, Frankfurt am Main, Suhrkamp Verlag, 1964.
- B. Friedrichs Jürgen, *Methoden empirischer Sozialforschung*, Reinbek bei Hamburg, Rowohlt Taschenbuch Verlag, 1973.
- B. Galanis Georgios N., *Migrantenkriminalität in der Presse. Eine inhaltsanalytische Untersuchung dargestellt am Beispiel der Zeitschriften STERN und QUICK von 1960-1982*, Βερολίνο, Express Edition 1987.
- B. Griese Hartmut M. (επιμ.), *Der gläserne Fremde. Bilanz und Kritik der Gastarbeiterforschung und der ausländerpädagogik*, Opladen, Leske und Budrich, 1984.
- B. Grüber Hans-Bernd, *Kriminalität der Gastarbeiter. Zusammenhang zwischen kulturellem Konflikt und Kriminalität. Untersuchung in der Freien und Hansestadt Hamburg, für die Jahre 1964/1965*, διδακτορική διατριβή, Αμβούργο 1969.
- B. Habbe Christian (εκδ.), *Ausländer, Die verfeimten Gäste*, Reinbek bei Hamburg, Spiegel-Buch, Rowohlt Taschenbuch Verlag, 1983.
- B. Hamburger Franz, Sevs Lydia, Wolter Otto, *Zur Delinquenz ausländischer Jugendlicher*, Wiesbaden, Bundeskriminalamt, 1981.
- A. Hamburger Franz, «Ausländerkriminalität. Die politisierung eines sozialen Problems», στο *Informationsdienst zur Ausländerarbeit*, Frankfurt am Main, Institut für Sozialarbeit und Sozialpädagogik (ISS), 4/1983, 38-44.
- B. Heine Elke, *Ausländer in der veröffentlichten Meinung. Perspektiven einer Integration*, στο *Autorengruppe Ausländerforschung* (επιμ.), *Zwischen Ghetto und Knast. Jugendliche Ausländer in der Bundesrepublik*. Ein Handbuch, Reinbek bei Hamburg, Rowohlt Taschenbuch Verlag, 1981.
- B. Heller Eva, *Wie Werbung wirkt: Theorien und Tatsachen*, Frankfurt am Main, Fischer Taschenbuch Verlag, 1984.
- B. Herkner Werner, *Inhaltsanalyse*, στο *Koolwijk, Zürgen van, Wickenmayser Maria* (επιμ.), *Techniken empirischer Sozialforschung*, Band 3, *Erhebungsmethoden, Beobachtung und Analyse von Kommunikation*, Μόναχο-Βιέννη 1974.
- B. Holzer Horst, *Kommunikationssoziologie*, Reinbek bei Hamburg, Rowohlt Taschenbuch Verlag, 1973.
- B. Hund Wulf D., *Ware Nachtricht und Informationsfetsch. Zur Theorie der gesellschaftlichen Kommunikation*, Darmstadt und Neuwied, Luchterhand Verlag, 1986.
- B. Hund Wulf D., Kirchhoff-Hund Bärbel, *Soziologie der Kommunikation. Arbeitsbuch zur Struktur und Funktion der Medien*, Reinbek bei Hamburg, Rowohlt Taschenbuch Verlag 1980.
- Infratest Medienforschung, *Massenmedien und Ausländer Sozialstrukture, Intergration, Freizeit und Massenmedien*, Μόναχο, Analyseband 6 Nr. 45, 1982.
- B. Italiaander Rolf (επιμ.), «*Fremde raus?*» *Fremdenangst und Ausländerfeindlichkeit. Gefahren für jede Gemeinschaft*, Frankfurt am Main, Fischer Taschenbuch Verlag, 1983.
- A. Jubelius Werner, Stein-Hilbers Marlene, *Vermittlung von Informatonen über Kriminalität in Massenmedien*, στο *Monatsschrift für Kriminologie*, 60, 3/1977, 177-185.
- B. Jung Heike, *Massenmedien und Kriminalität*, στο *Kaiser Kerner, Sack Schellhoss* (επιμ.), *Kleines Kriminologisches Wörterbuch*. Heidelberg Juristischer Verlag (UTB 1274) 1985, 294-299.
- B. Kaiser Günter, *Gastarbeiterkriminalität. Ihre Erklärung als Kulturkonflikt*, στο *Ansan T., Gessner V.* (επιμ.), *Gastarbeiter in Gesellschaft und Recht*, Μόναχο, Beck Verlag 1984, 208-281.
- B. Kaiser, G., *Kriminologie. Eine Einführung in die Grundlagen*, Χαϊδελεβέρη, Juristischer Verlag, 1983.
- B. Kerner Hans-Jürgen, Feltes Thomas, *Kriminalitätsbild und Öffentlichkeit. Einsichten und Probleme am Beispiel einer Analyse von Tageszeitungen*, στο *Kury H.* (επιμ.), *Strafvollzug und Öffentlichkeit*, Freiburg, Rombach, 1980, 73-112.

- B. Klapper Joseph T. (1960), *Die Wirkunpen der Darstellung von Verbrechen und Gewalt in den Massenmedien*, στο Sack F., König R. (επιμ.), *Kriminalsoziologie*, Frankfurt am Main, Akademische Verlagsgesellschaft, 1974, 154-186.
- A. Koch Uwe, Witte Hannebre, Witte Erich H., *Die Inhaltsanalyse als Mebinstrument* στο *Pu-blizistik 19*, 1/1974, 177-184.
- A. Kracauer Siegfried: *The Challenge of Qualitative Content Analysis*, στο *Public Opinion Quarterly*, τ. 16, αρ. 4, 1959, 631-641.
- B. Kriz Jürgen, *Methodologische Grundlagen der Inhaltsanalyse* στο Lisch Ralf, Kriz J., *Grundlagen und Modelle der Inhaltsanalyse*, Reinbek bei Hamburg, Rowohlt Taschen-buch Verlag, 1978, 29-55.
- Π. *Kursbuch 62. Vielvolkerstaat Bundesrepublik*, Βερολίνο, Kursbuch Verlag, 1980.
- B. Kürzinger Josef, *Kriminologie. Eine Einführung in die Lehre vom Verbrechen*, Στουτγάρδη, Μόναχο, Ανόβερο, Boorberg, Boorberg Verlag, 1982.
- B. Lamnek S., *Jugendkriminalität im Zerrbild der Presse? Eine Inhaltsanalyse Massenmedia-ler Reaktionen*, στο Kerner Hans-Jürgen, Kury Helmut, Sesser Klaus (επιμ.), *Deutsche Forschungen zur Kriminalitätsentstehung und Kriminalitätskontrolle*, bd. 6, 1. Teilbd. der Reihe, Interdisziplinäre Beiträge zur Kriminologien Forschung (επιμ.), Kriminolo-gisches Forschungsinstitut Niedersachsen E.V., Κολωνία, Βερολίνο, Βόννη, Μόναχο, Heymanns Verlag, 1983, 127-168.
- B. Lange Richard, *Ist das Fernsehen kriminogen?*, στο Lüttger Hans, Blei Hermann, Hanau Pe-ter (επιμ.), *Festschrift für Ernst Heinitz zum 70. Geburtstag*, Βερολίνο 1972, 593-607.
- B. Lisch Ralf, Kriz Jürgen, *Grundlage und Modelle der Inhaltsanalyse*, Reinbek bei Hamburg, Rowohlt Taschenbuch Verlag, 1978.
- B. Maletzke Gerhard, *Psychologie der Massenkommunikation. Theorie und Systematik*, Αμ-βούργο, Hans Bredow Institut, 1963.
- B. Markefka Manfred, *Vorurteile-Minderheiten-Diskriminierung*, Neuwied, Darmstadt, Luch-terhand, 1974, ¹1982.
- B. Mattern Ulrich, *Massenmedien und Kriminalität*, στο Zeit Willi (επιμ.): *Kriminal- und Re-chtspsychologie. Ein Handbuch in Schlüsselbegriffen*, Μόναχο, Βιέννη, Βαλτιμόρη, Ur-ban und Schwarzenberg Verlag, 1983, 120-128.
- B. Mayntz Renate, Holm Kurt, Hübner Peter, *Einführung in die Methoden der empirischen Soziologie*, Κολωνία, Obladen Westdeutscher Verlag, 1969, ¹1978.
- A. Maxheim Ralf, Simon Karl-Heinz, *Themenstrukturen der Presseberichterstattung über Ausländer*, στο *Informationsdienst zur Ausländerarbeit* (επιμ.), Institut für Sozialarbeit und Sozialpädagogik, Frankfurt am Main 2/1987, 24-29.
- B. Mehrländer Ursula, Hofmann Roland, König Peter, Krause Hans-Jürgen, *Situation der ausländischen Arbeitnehmer und ihrer Familienangehörigen in der Bundesrepublik Deutschland-Repräsentativuntersuchung '80* (επιμ.), Der Bundesminister für Arbeit und Sozialordnung, Βόννη 1981.
- B. Meier-Braun Karl-Heinz, «Gastarbeiter» oder Einwanderer? *Anmerkungen zur Ausländer-politik in der Bundesrepublik Deutschland*, Frankfurt am Main, Βερολίνο, Βιέννη, Ulstein Verlag, 1980.
- B. Meier-Braun K.-H., *Im Mediengetto? Ausländer, Massenmedien und öffentliche Meinung*, Fachstelle für Medienarbeit (επιμ.), Glässgen, Heinz. Diözesse Rottenburg, Στουτγάρδη 1984.
- B. Meinhardt Rolf (επιμ.), *Türken raus? Oder: Verteidigt den sozialen Frieden. Reiträge gegen die Ausländerfeindlichkeit*, Reinbek bei Hamburg, Rowohlt Taschenbuch Verlag, 1984.
- B. Merten Klaus, *Das Bild der Ausländer in der deutschen Presse. Ergebnisse einer systema-tischen Inhaltsanalyse* (επιμ.), Zentrum für Türkeistudien, Frankfurt am Main, Gagyeli Verlag, 1986.
- A. Merten Klaus, Ruhrmann Georg, *Die Entwicklung der inhaltsanalytischen Methode*, στο *Kölnler Zeitschrift für Soziologie und Sozialpsychologie*, 34, 1982, 696-716.

- B. Nauck Bernhard, *Kriminalität bei Ausländern*, στο Seitz Willi (επιμ.), *Kriminal- und Rechtspsychologie. Ein Handbuch in Schlüsselbegriffen*, Μόναχο, Βιέννη, Βαλτιμόρη, Urban und Schwarzenberg 1983, 100-105.
- B. Pfeiffer Dieter K., Scheerer Sebastian, *Kriminalsoziologie. Eine Einführung in Theorien und Themen*, Στουτγάρδη, Βερολίνο, Κολωνία, Mainz Kohlhammer Verlag Urbantaschenbücher, Bd. 291, 1979.
- Π. *Psychozial 16, In deutscher Fremde. Zur Lage unserer Gastarbeiter*, Reinbek bei Hamburg, Rowohlt Taschenbuch Verlag, 1982.
- B. Reimann Horst, *Ausländische Arbeitnehmer und Massenmedien*, στο Reimann Helga, Reimann Horst (επιμ.), *Gastarbeiter*, München Goldmann Verlag, 1976.
- A. Richter Helmut, *Kulturkonflikt, soziale Mangellage, Ausländer - Stigma. Zur Kriminalitätsbelastung der männlichen ausländischen Wohnbevölkerung*, στο *Kriminologischer Journal 13*, 4, 1981, 263-277.
- B. Rissom Hans-Wolf, Brüning Jens, Nax Wilfried, Renckstorf Karsten, Thissen Rainer, *Ausländische Arbeitnehmer und Massenmedien in der Bundesrepublik Deutschland*. Deutsche UNESCO-Kommission, Κολωνία 1977.
- B. Ritsert Jürgen, *Inhaltsanalyse und Ideologiekritik. Ein Versuch über kritische Sozialforschung*, Frankfurt am Main 1972.
- A. Rust Holger, *Massenmedien als sozialisationsfaktoren-Manipulation oder Emmanzipation?*, στο *Rundfunk und Fernsehen*, 19, 3, 1971, 289-299.
- A. Rust Holger, *Qualitative Inhaltsanalyse-begriffslose Willkür oder Wissenschaftliche Methode?*, στο *Publizistik*, 20, 1, 1980, 5-23.
- B. Schneider Hans Joachim, *Kriminalitätsdarstellung im Fernsehen und kriminelle Wirklichkeit. Bericht über die Ergebnisse einer empirisch-kriminologischen Teamforschung*, Forschungsbericht des Nordrhein-Westfalen Nr. 2706/Fachgruppe Geisteswissenschaften, Herausgegeben im Auftrage des Ministerpräsidenten Heinz Kühn von Minister für Wissenschaft und Forschung Johannes Rau, Obladen, Westdeutscher Verlag, 1977.
- B. Schneider H.J., *Massenmedien*, στο Sieverts Rudolf, Schneider H.J. (επιμ.), *Handwörterbuch der Kriminologie*, Ergänzungsband 4, Βερολίνο, Walter de Gruyter Verlag 1979, 338-393.
- A. Schönbach Klaus, *Elektronische Inhaltsanalyse in der Publizistikwissenschaft*, στο *Publizistik 24*, 4, 1979, 449-457.
- A. Schüler-Springorum H., *Ausländerkriminalität*, στο *Neue Zeitschrift für Strafrecht 3*, 12, 1983, 529-536.
- B. Segal Michael, *Das Bild der Gastarbeiter in der Presse. Eine inhaltsanalytische Untersuchung von Printmedien in Salzburg und München*, Salzburg, Unveröff. Phil. Diss. 1981, 2 Bde.
- B. Silbermann Aphon, *Systematische Inhaltsanalyse*, στο König René (επιμ.), *Handbuch der empirischen Sozialforschung*, Bd. 4: Komplexe Forschungsansätze, Στουτγάρδη, Deutscher Taschenbuch Verlag 1974, 253-339.
- A. Smaus Gerlinda, *Alttagstheorien der Kriminalität in der deutschen Bevölkerung in Bezug auf das Problem der Marginalisierung*, στο *Kriminologisches Journal*, 9, 3, 1977, 187-204.
- A. Smaus G., *Funktion der Berichterstattung über die Kriminalität in den Massenmedien*, στο *Kriminologisches Journal*, 10, 3, 1978, 187-201.
- B. Smaus G., *Das Strafrecht und die Kriminalität in der Alltagssprache der deutschen Bevölkerung*, Studien zur Sozialwissenschaft, Obladen, Westdeutscher Verlag, 1985.
- A. Stein-Hilbers Marlene, *Kriminalitätskontrolle durch Bewubtseinskonstruktion*, στο *Kriminalsoziologische Bibliografie 4*, 11-13, 1976, 77-89.
- B. Stein-Hilbers M., *Kriminalität im Fernsehen. Eine inhaltsanalytische Untersuchung*, Στουτγάρδη, Enke Verlag, 1977.
- A. Steinert Heinz, *Über die Fabrikation einer terroristischen Wirklichkeit und ihre Folgen. An-*

lage eines exemplarischen Falls von Kriminalberichterstattung. Στο *Kriminalsoziologische Bibliografie* 4, 11-13, 1976, 97-123.

- A. Steinert H., *Phantasiekriminalität und Altatskriminalität* στο *Kriminologisches Journal* 10, 3, 1978, 215-223.
- B. Stone Philip J., Dunphy Dexter G., Smith Marshall S., Oglivie Daniel M. κ.ά., *The General Inquirer. A Computer Approach to Content Analysis*, Cambridge, Mass. (M.I.T. Press), 1966.
- B. Strobl Michael, *Gastarbeiter in der Presse. Eine inhaltsanalytische Untersuchung über das in den Zeitschriften STERN und QUICK von 1960-1982 vermittelte ausländerbild. Arbeit B: Eine Textanalyse*, Αμβούργο 1986 (Unveröfl. Diplomarbeit).
- B. Sonnen B.-R., *Kriminalität von sozial Randständigen zwischen Repression und Prävention*, στο Deutsche Vereinigung für Jugendgerichte und Jugendgerichtschilfen e.V. (επιμ.), *Jugendgerichtsverfahren und Kriminalprävention*, Neue Folge München, 13, 1984, 452-462.
- B. Tsiakalos Georgios, *Ausländerfeindlichkeit. Tatsachen und Elklärungsversuche*, Μόναχο, Beck Verlag, 1983.
- A. Villmow Bernhardt, *Gastarbeiter: Kriminalität – Vorurteile und Realität*, στο *Vorgänge* 13, 10, 1974, 134-133.
- B. Villmow B., *Gastarbeiterkriminalität*, στο Kaiser G., Kerner H.-J., Sack F., Schellhoss H. (επιμ.), *Kleines Kriminologisches Wörterbuch*, Χαϊδελβέργη, Juristischer Verlag, 1985, 127-132.
- II. *Vorgänge (Zeitschrift für Gesellschaftspolitik)*, Weinheim, Beltz Verlag, 12, 6, 1973.
- B. Wagner Ulrich, *Soziale Schichtzugehörigkeit, formales Bildungsniveau und ethnische Vorurteile. Unterschiede in kognitiven Fähigkeiten und der sozialen Identität als Ursachen für Differenzen im Urteil über Türken. Eine empirischer Untersuchung*, Βερολίνο, Express Edition, 1983.
- A. Wilson Thomas P., *Qualitative "oder" quantitative Methoden in der Sozialforschung*, στο *Zeitschrift für Soziologie und Sozialpsychologie*, 34, 1982, 487-508.
- II. *Widersprüche*, Zeitschrift für sozialistische Politik im Bildungs-Gesundheits-u. Sozialbereich, *Ausländer. Sündenböcke werden gemacht*, Offenbach, Verlag 2000, 3, 9, 1983.
- II. *Zentrum für Umfragen, Methoden und Analysen (ZUMA)* (επιμ.), *Nachrichten (Zeitschrift)* Manheim 2, 1978.
- II. *Zentrum für Umfragen, Methoden und Analysen (ZUMA)* (επιμ.), *Nachrichten (Zeitschrift)* Manheim 14, 1984.